

KYIVSMARTCITY

Путівник розумного киянина

Перший
посібник
твого міста

VISA

Що ми бачимо, виходячи зі своєї квартири?
Хто наші сусіди по під'їзду?

Чи затишно на нашому подвір'ї?
Де можна провести час із дитиною чи друзями?

Чи зручно пересуватися містом, не стоячи в заторах?
Чи враховує місто особливі потреби в пересуванні?

Де можна відпочити від гамору вулиць?
Чи є риба в озері поблизу дому, чи озеро осушили,
щоб збудувати безкраї поля багатоповерхівок?

Як ми самі можемо впливати на місто?
Що можна зробити, щоб воно стало комфортнішим?
І чи ми сприймаємо місто, як безпечне продовження
нашого дому?

Питань багато.
Розберімося разом!

УДК: 821.161.2 +304

Путівник розумного киянина / під ред. Kyiv Smart City. — К., 2019. — 120 с. : іл.

ISBN 978-617-502-131-6

Команда Kyiv Smart City невтомно працювала над тим, щоб кожен небайдужий житель української столиці вже сьогодні мав змогу долучитися до творення змін у своєму домі, громаді, країні. Головна мета створення книги — надати активним киянам інноваційні інструменти для втілення власних ідей, створити позитивні практики міського життя й ініціювати процеси розвитку у Києві. Завдяки Путівнику ви дізнаєтеся про світові тренди у розбудові міст, отримаєте практичні механізми для впровадження smart-рішень, а також познайомитеся з новітніми українськими проектами та розробками, покликаними робити міський простір максимально комфортним, безпечним та екологічним. Ми вклали свою душу, ідеї та досвід у створення цієї книги для того, аби кожен читач запалав ідеєю розумного міста. Нашого розумного міста!

УДК: 821.161.2 +304

ISBN 978-617-502-131-6

© Kyiv Smart City, текст, 2019

© Kyiv Smart City, ілюстрації, 2019

Зміст

6	Вступ
14	Теорія розбитих вікон
18	Мандрівки smart-містами
36	Розумне місто
40	Місто без готівки
44	Мобільність у місті
52	Житлово-комунальні послуги
58	Екологія
68	Електронна демократія
77	Креативна економіка
82	Міркування. Час змін
84	Цифрові міські сервіси
95	Інструменти міських змін
101	Креативність
104	Kyiv City Guide
106	Самоосвіта
110	Міські ініціативи
114	Соціальний захист
118	Маніфест
120	Словник

Bermyn

70 % українців живуть у містах. До 2050 року цей відсоток наблизиться до вісімдесяти. Це ставить виклики, із якими ми досі не стикалися. Які будинки зводити для нових мешканців? Як раціонально опалювати житло? Куди вивозити сміття? Як діставатися на роботу? Який дитсадок відвідуватиме дитина? На ці запитання не відповідають вчителі в школах, а в інтернеті інформацію доводиться збирати крихтами, мережа не дає цілісного розуміння. Тому ми вирішили самостійно змалювати розумного киянина, місто, де він живе, і цінності, якими керується, коли щось вирішує.

Комфортний Київ

Його можна зробити таким незалежно від рельєфу й клімату, кількості жителів, їхньої національності чи менталітету.

Комфорт у місті — це зручне житло й невеликі відстані до магазинів, шкіл і дитячих садків. Це доступний громадський транспорт і безпека на вулицях. Швидкі адміністративні послуги і якісне представництво жителів у владі. Розмаїття міських просторів для відпочинку, озер і річок, парків і скверів, площ і майданчиків. Це проспекти і вулиці, квартали і райони. Тут ми працюємо й відпочиваємо, гуляємо повз вітрини магазинів, зустрічаємося з друзями.

Ми самі створюємо місто і наповнюємо його сенсом. Ми спостерігаємо і насолоджуємося, асоціюємо себе з ним. Ми маємо бути небайдужими і розумними, щоб усе задумане помістилося в обмежений простір, де кількість людей постійно зростає.

Спільний Київ

Київ зараз — місто для сильних здорових людей, середній заробіток яких більший від прожиткового мінімуму щонайменше в кілька разів. Але далеко не всі жителі Києва вписуються в цей стереотип планувальників. Більшості людей важко пересуватися підземними переходами, на тротуарах відсутня інфраструктура для молодих мам і людей з інвалідністю, діти ніяк не захищені у спортивних зонах і темних провулках.

У справедливому місті ніщо не заважає комфортно жити. Тому потрібно будувати соціальне житло для незахищених верств населення. Міську інфраструктуру — з урахуванням потреб маломобільних людей і людей похилого віку. Парки і рекреаційні зони, — враховуючи дітей і літніх людей, жінок і чоловіків рівною мірою.

Безпечний Київ

Міст без людей не існує. Тому місто повинне захищати своїх жителів. У місті має бути створена інфраструктура для пішоходів і велосипедистів, зведені безпечні парки та пляжі, подвір'я і спортивні майданчики. Здорове місто — це мінімальна кількість смертей на дорозі, «швидка», яка приїде за десять хвилин, а ще — якісне медичне обслуговування.

Розумні кияни регулярно проходять медичні обстеження в лікарні й роблять щеплення. Виконують фізичні вправи та гуляють подалі від автомобільних доріг. Місто надає жителям якісні продукти харчування. Очищує повітря і воду. Здорове місто піклується про своїх громадян і допомагає їм жити довше.

Громадський Київ

Незалежно від планування, містяни можуть перетворювати його під власні потреби. Вони можуть створювати простори для відпочинку замість парковки, забороняти забудову озер і парків, відновлювати трамвайні шляхи і тротуари. Вони не переходять дорогу на червоне світло і контролюють роботу комунальних служб. Користуються цифровими сервісами для полегшення свого життя.

Розумні кияни дбають про місто: від свого поверху до міської адміністрації. Вони обирають своїх представників у владі. Підзвітна громаді влада асоціює себе з містянами й ухвалює рішення в інтересах громади. І разом ми робимо міський простір зручним.

Ощадливий Київ

Енергоефективність — це економія. Змінюючи підходи й засоби, можна економити час, гроші, їжу і воду, папір і копалини. LED-лампа замість лампи розжарювання економить 400 гривень на рік. Бойлер — 250–300 гривень на місяць. День поїздки автомобілем коштує понад 100 гривень, тоді як громадським транспортом — до 40.

Але економія — не єдиний підхід. Значно ефективнішим є зниження потреби споживання. Утеплення вікон і стін, пересування електротранспортом чи велосипедом. Київ може забезпечити й заохочувати це.

Екологічний Київ

У Києві щороку спекотніше. Масове вирубування лісів, осушення боліт, забудова багатоповерхівками й асфальтування доріг призводять до підвищення температури в місті. ТЕЦ, що спалюють викопні ресурси для опалення й гарячої води, забруднюють повітря. Злиті в річки відходи від виробництва та полігони звалищ неперероблюваного сміття вбивають фауну і флору. Києву все це знайомо. Через це на всій планеті температура повітря зросла майже на 1°C за останні 80 років.

Ці проблеми можна подолати. Влада може почати з розроблення й ратифікації екологічної стратегії Києва, а кожен із нас може почати із сортування сміття. Тоді нашим дітям для життя залишаться чисті й безпечні міста.

Розумний Київ

Smart-міста розвиваються вже сьогодні. Розумне місто — це дані про все, що в ньому відбувається, шар big data поверх наявної інфраструктури. Smart-підходи можуть покращити всі сфери життя в місті: енергоефективність й екологію, транспорт і рекреацію, охорону здоров'я й освіту. Кожна з них генерує величезні обсяги даних, які вказують, що можна покращити.

Smart-місто робить життя ефективнішим. Скільки автомобілів проїжджає вулицею й наскільки ефективно працюють парковки? Скільки пасажирів подорожує тролейбусом, а скільки — велосипедом? Чи якісна в місті вода і де найчистіше повітря? Хто, окрім ТЕС, може виробляти енергію й постачати її в мережу? Міста в усьому світі аналізують ці дані та планують швидші транспортні маршрути, відходять від централізованого енергопостачання й будують розумні лікарні. І Київ — не виняток.

Разом ми творимо місто: громада і влада, бізнес і активісти. Усі, хто є в місті, впливають на нього, навіть якщо ми їх не помічаємо. Незнайомці на вулиці чи діти на подвір'ї, усі ми митці, які наповнюють вулиці сенсом.

Пам'ятаючи цінності, які ми сформулювали, можна побудувати Kyiv Smart City.

Теорія роздумних вікон

Покращення й убезпечення міста — це чудово. Свідомі кияни мають долучатися до розвитку столиці й суспільства. Та часто люди забувають, що важливо не лише створювати щось нове, але й не руйнувати те, що вже існує. Якими новітніми не були би технології в місті, воно не буде зручним, якщо люди його не бережуть. Цілі райони можуть занепадати й перетворюватися на гетто, коли жителі бачать, що їх можна нищити. Часто ми самі спонукаємо інших безвідповідально ставитися до міста, несвідомо показуємо людям, що це можна робити. Неважливо, чи це перехід дороги на червоне світло, чи несплата аліментів. Інші люди бачать поганий приклад і починають чинити так само.

Це називається «Теорія розбитих вікон». У її дієвості постійно переконуються науковці й практики з усього світу. Вміле застосування цієї теорії може знижувати рівень злочинності в місті. Натомість, якщо вчасно не звернути на неї увагу, згодом це може спричинити аварії і злочини. Автори теорії, американські соціологи Джеймс Квінн Вілсон і Джордж Келлінг, сформулювали її так: якщо в будинку розбили одне вікно й ніхто не встановив нового, завтра там не залишиться жодного цілого вікна. Тому чисто не там, де не сміять. Чисто там, де прибирають.

Масове скоєння незначних правопорушень неминуче призводить до збільшення кількості тяжких злочинів. Навіть порушення правил парковки змушує сумніватися в ефективності правоохоронців і породжує ілюзію безкарності. А відсутність стягнення за певні вчинки веде до вседозволеності. І хоча заохочення працює ефективніше, ніж покарання, для деякого невідворотність кари — єдиний запобіжний захід, щоб не порушувати закону.

Але теорія працює і в зворотному напрямі. Усі люблять комфорт, і мало хто зацікавлений у руйнуванні міста. Що безпечніший район і вулиця, то менше людей схильні порушувати цей спокій. Коли більшість дотримується правил, меншості складніше нехтувати ними. Жителі — це сенс міста, без людей міста стають примарами. У наших силах робити міський простір кращим і не дозволяти іншим йому нашкодити. Почнімо із себе і своїх близьких. Давайте берегти одне одного та своє місто!

Мангpивкu smart-иcтмaнu

Згадую всі ці історії, наче вчора було. Сімдесят дев'ять днів навколо цілої планети — не так уже й багато часу. Ми майже рік планували цю подорож, щоб увесь час мандрувати на захід. На літак були квитки, але я не хотів буквально пролетіти повз світ. До того ж так екологічніше.

Але скільки ж усього ми побачили! Сімдесят дев'ять різних заходів сонця. Потяги, які схожі на витвори мистецтва. Величезні транспортні хаби, через які проходять тисячі людей на день. Старовинні будівлі, повз які мчали трамваї. Довелося отримати новий паспорт, бо у старому місце для віз закінчилося! Не дарма я таки поїхав. Не дарма ми з Оленою вирушили назустріч світу.

Таллінн

— Ти казав, ми поїдемо на захід, а сам тягнеш мене на північ.

— Тому що тут є купа цікавого. Не хвилюйся, ми ще будемо подорожувати у спеку.

— То що ми робимо в Естонії?

— Ми спостерігаємо за чергами в державних і комунальних органах.

— Ну і де вони?

— Їх немає з 2007 року. Тоді уряд Естонії вирішив переходити на онлайн-сервіси для обслуговування громадян. Звичайно, він залишив можливість прийти за консультацією, але всіх намагався перевести на онлайн-послуги, включно з пенсіонерами й підлітками. Із літніми людьми було іноді смішно: коли вони приходили до місцевої адміністрації, їм казали, що принтер зламався, але можна зробити все онлайн.

— Чому саме Естонія?

— Її часто ставлять у приклад, і є за що. А до Стокгольма ми поїдемо дивитися на дещо інше. Так, Естонія не посідає перші місця в міжнародних рейтингах, поки що. Але вирізняється швидкістю й масовістю послуг. Кожний житель має доступ до чотирьох тисяч послуг на державних порталах. Усе можна зробити з комп'ютера або телефона. Отримати свідоцтво про народження, записати дитину в дитсадок, подати заявку на отримання стипендії. У школах і університетах усі журнали ведуть онлайн і батьки можуть бачити успішність дитини. Рецепти на ліки також виписують онлайн, коли приходиш в аптеку, даєш картку — тобі все видають. Навіть проголосувати на виборах можна.

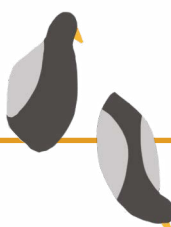
До того ж жоден департамент не може просити в людини інформацію, яка вже є в державі. Службовці пересилають її одне одному. Тому місцевим не потрібно отримувати десятки різних виписок і довідок.

— О, це просто супер! Я постійно стирчу в районній адміністрації, а потім бігаю в паспортні столи й реєстри. За скільки років, кажеш, вони це зробили?

— Із 2007-го, та все почалося трошки раніше: у 1999 році вони прирівняли електронний підпис до фізичного й дали можливість ідентифікувати людину в інтернеті. За останні десять років новий паспорт отримали 95 % населення. 98 % банківських операцій відбуваються онлайн. На останніх парламентських виборах 30 % людей голосували, не виходячи з дому. Загалом завдяки послугам онлайн естонці не проводять у чергах до п'яти днів на рік.

Масове використання е-сервісів також підвищує залученість громадян до роботи влади. Вони відчують, що можуть впливати на рішення, і це справді так. Нові технології дають можливість перейти до прямої демократії — як у Древній Греції, тільки сучасно. Наприклад, жителі Порту-Алегрі розподіляють двісті мільйонів доларів бюджету міста. Щороку з 1991-го бюджет змінювався, і десять років по тому на освіту виділяють не 13 %, а 40 %. Люди самі знають що їм краще, тільки можливість дай.

— Так, це точно. У нас же наче є щось схоже, тільки суми менші. У багатьох українських містах уже три роки поспіль проводять «Громадські бюджети». Механізми, звичайно, відрізняються від Порту-Алегрі, але цілі ті самі: залучення громадян до життя міста і підвищення рівня довіри до влади. «Громадський бюджет» — це якісно новий рівень участі мешканців у місцевому самоуправлінні.

У багатьох містах України третій рік поспіль проводять «Громадський бюджет». Міські адміністрації виділяють частину бюджету на проекти, які подають громадяни. Кожний місцевий голосує за проекти, а наступного року влада їх реалізовує: будує спортмайданчики, відкриває новітні школи, ремонтує те, що потрібно містянам.

Стокгольм

— Чому ти вирішив заїхати у Швецію? — запитала Олена.

— Через її дорожню концепцію.

— Хіба це смарт?

— Це, імовірно, урбаністика, але не менш важливо. Це просто піклування про людей. Двадцять років тому парламентарі Швеції затвердили концепцію нульової смертності. Усією країною вони визначали, що ніхто не має померти на дорозі.

— Слухай, та це утопія. Тільки в Києві мільйон автомобілів. А в них скільки? Просто неможливо не потрапляти в аварії, коли навколо стільки машин.

— Важлива не кількість автомобілів і навіть не число аварій. У Швеції автівок дедалі більше, але смертність постійно знижується. Тому що суть у швидкості руху та якості інфраструктури.

— Хіба дороги не всюди однакові? Асфальт та світлофори, що тут ще придумаєш?

— Багато чого! У Швеції на всіх дорогах поза містами встановлено відбійники між зустрічними смугами. Тепер розбитися в лобову з іншою автівкою майже неможливо. А такі зіткнення частіше за все фатальні. До того ж вони очистили прилеглі до дороги ділянки: прибрали звідти каміння й дерева.

— Безпека на шосе — це просто. Наприклад, на багатьох автобанах Німеччини взагалі немає швидкісного ліміту. А що змінилося в містах?

— О, шведські дороги одні з найкращих у світі. Вони проєктують вулиці так, щоб сама проїжджа частина заспокоювала рух. Розумієш, коли людині дозволити щось робити, то вона зробить це. По широкій прямій, рівній дорозі всім буде нудно їхати повільно. Але всі зменшують швидкість, коли відчувають дискомфорт чи сумніваються у своїх діях. Тому, щоб ніхто не літав на дорогах, проєктанти роблять автомобільні смуги вузькими. Прокладають уздовж доріг велосипедні доріжки. А замість світлофорних перехресть будують перехрестя з круговим рухом.

- Це, мабуть, зменшує кількість аварій і заторів.
- Ще б пак! А є ще громадський транспорт, який значно скорочує кількість автомобілів. І відразу пришвидшує пересування містом, хоча максимально дозволена швидкість у них 50 км/год. У житлових районах максимальна швидкість взагалі 30 км/год. Поблизу будинків місця для парковки й дерева розташовані в шахматному порядку. Фактично дорога штучно викривлена і водій не може розігнатися по прямій там, де гуляють діти.
- А в нас досі треба самому просити, щоб установили хоча б лежачого поліцейського, — розчарувалася Олена.
- Тридцять кілометрів на годину — це доволі небагато. Навіть якщо водій не встигне загальмувати, пішохід чи велосипедист, найімовірніше, виживуть, хоч і отримають травми. Але пішоходів захищає багато всього.
- Паркани вздовж дороги?
- Та ні. Паркани дуже дорогі, і там їх давно не встановлюють. Натомість пішохідні переходи піднято на рівень тротуару. Водіям доводиться майже зупинятися перед ними, а от пішоходам і людям з інвалідністю зручніше пересуватися.
- Навіть сам перехід вимощено такою самою плиткою, як на тротуарі. Щоб водії розуміли, що вони на території, яка їм не належить.
- Слухай, ну вони просто роблять автомобільні дороги якимись незручними для пересування.

У Кроммені (Нідерланди) останні два роки тестують інноваційне покриття велодоріжок — стартап Solar Roadways. Замість асфальту дорогу вимощено сонячними батареями. За рік ділянка довжиною 70 метрів забезпечує електроенергією три голландських домогосподарства.

— Навпаки! Вони роблять вулиці зручними й безпечними для всіх. Це суть концепції нульової смертності. Водії рухаються обережніше й рідше потрапляють в аварії. Міський транспорт не стоїть у заторах. Велосипедисти мають відокремлені доріжки й не ризикують життям. Пішоходам не доводиться перелазити через паркани й перебігати дорогу. Людей з інвалідністю не вилучають із життя міста, а батькам зручніше возити дитячі візочки.

— Погоджуюся з тобою. Такий підхід дійсно робить вулиці безпечними для всіх. А все тому, що двадцять років тому влада визначила пріоритетом життя людини, а не автомобіль.

Утрехт

— Дивитися на місто дійсно приємніше з велосипеда,

— Олена їхала трохи позаду й голосно говорила.

— Тим більше, що в Утрехті є на що подивитися.

Та й Нідерланди загалом мають непоганий вигляд.

— Але ж ми будемо говорити не про готичну архітектуру?

— Не сьогодні. Як думаєш, чому цього року Утрехт посів перше місце в рейтингу велосипедних міст світу?

— Я читала про це. Тому що в Амстердамі на велодоріжках постійно їздять скутеристи.

— Це дійсно так. Але Утрехт очолює список, бо постійно розвивав велоінфраструктуру. Це невеличке місто із трьомастами тисячами людей, на сорок кілометрів

В Утрехті є велосипедний міст через річку, який проклали через дах міської школи. Його будівництву заважали автострада і дві школи. Автостраду перенесли, а для обох шкіл звели нові будівлі.

південніше від Амстердама. Тут понад третина населення щодня їздить велосипедом. Місто будує для них інфраструктуру, змінює правила дорожнього руху й стимулює велокультуру на законодавчому рівні.

— Певно, велосипедистів тут багато.

— Настільки, що на деяких вулицях у години пік є велозатори. Уяви, що було б, якби всі користувалися автомобілями.

Із 1992 року, коли прийняли велоконцепцію міста, влада міста постійно покращує велоінфраструктуру. На всіх вулицях прокладено дощову каналізацію, щоб запобігти підтопленням. Узимку від снігу першими очищують тротуари та велодоріжки. Велосипедисти, пішоходи й автомобілісти часто мають виділені смуги, щоб не заважати одне одному.

— Почекай. Ти кажеш, узимку ніхто не пересідає в авто?

— Ну так. Люди їздять велосипедами і в дощ, і в сніг, і в спеку. Те, що в нас узимку їздити неможливо, просто показник відсутності інфраструктури. Але ж уся Україна південніше за Утрехт, тому в нас теж таке можливо. Окрім доріжок і мостів, для велосипедистів розробили систему рекомендації швидкості, щоб їхати в зеленій хвилі світлофорів якнайдовше. А ще, тут біля залізничного вокзалу найбільша у світі велопарковка на дванадцять із половиною тисяч місць. Кожне місце станції обладнане датчиком, який передає інформацію про вільні місця й дає можливість передбачити години найбільшого навантаження парковки. Якби це була одноповерхова

Амстердам — майже місто-мільйонник, але і там 60 % людей щодня їздять велосипедом. І ще там доволі прохолодно й часті дощі, але це не змушує людей пересідати в автомобіль.

парковка для такої самої кількості автомобілів, вона б займала тринадцять футбольних полів.

— Слухай, я б хотіла ввечері на самоті подивитися місто. Ти не проти?

— Звичайно, просто залиш велосипед на станції.

— До речі, а нам не дешевше було придбати велосипеди?

— Ні, ми ж з тобою тут на кілька днів. Якби ми провели тут більше ніж тиждень, був би сенс придбати кожному байк за три-чотири тисячі гривень і потім продати його. А для таких, як ми, є багато байкшерингів¹.

— Просто залишити велосипед біля готелю?

— Так, пристебни до парковки, а сплатити все можна через мобільний застосунок. Наш тариф — триста гривень на день.

— Ціни такі самі, як у Києві. Аж дивно.

Барселона

— Про Барселону можна говорити дуже довго. Її часто ставлять взірцем смарт-міст.

— Щось я нічого не бачу інноваційного. Ну так, стовпи освітлення футуристичні, трамваї сучасні. Але ж таке і в Києві є.

— Звичайно, це далеко не все. Ці «футуристичні» стовпи вимірюють якість повітря, вологість, рівень шуму, роздають Wi-Fi, та й світять вони тільки коли поблизу пішоходи. Освітлення — лише частина енергоменеджменту міста.

— Ти мене зацікавила, розповідай.

— 26 років тому Барселона приймала Олімпійські ігри. Готуючись, вони проклали 500 кілометрів оптоволоконна по всьому місту.

Маючи цю базу, усі 26 років вони встановлювали тисячі датчиків. Разом із розумними ліхтарями на вулицях працюють датчики на парковках, у сміттєвих баках, в електромережі, у воді й повітрі; на дорогах камери

вимірюють швидкість, а світлофори автоматично регулюють рух, щоб запобігти заторам. Уся інформація передається до єдиного центру, де ціле місто бачать через дані.

— Просто «Матриця»² якась.

— Так, але тут машини покращують життя людей. І ніхто не намагається сховати сонце за хмарами. Навпаки! Сонячну енергію використовують усі. А ще ж є вітер і геотермальні джерела, та вони тут не такі популярні. На дахах комунальних закладів (шкіл, бібліотек, лікарень) встановлено сонячні панелі чи колектори для нагріву води. Майже кожний житловий будинок встановлює автономні станції. Загалом місто всіляко заохочує перехід на альтернативні джерела енергії. Влада запровадила купу субсидій для оновлення будинків і встановлення енергоефективних засобів.

— Точно як у нас із вікнами.

— Точно. Тільки тут це поширено на встановлення сонячних панелей, теплових колекторів, вітряків, утеплення стін і терас, вікон і дверей. До того ж уся потрібна інформація доступна онлайн. Є карти й калькулятори, які допомагають зрозуміти, скільки можна буде економити чи навіть заробляти.

— Заробляти?

— Коли будинок споживає менше енергії, ніж виробила його станція, він може повертати енергію в електромережу — продавати її. Будинки можуть обмінюватися енергією, а місто — поступово позбуватися жажливих ТЕС на спалюваних ресурсах.

Датчики у сміттєвих баках передають інформацію тільки тоді, коли він заповнений. Сміттєвози планують маршрут відповідно до цих сигналів, тому знижується кількість машин і заторів.

Треба буде лише зберігати надлишкову енергію в акумуляторах. Таку систему складно реалізувати технічно, але в Барселоні вона вже працює. Ще децентралізація дає змогу щодня регулювати ціни залежно від попиту, тому споживачі отримують найдешевші, але якісні, послуги. У нас, до речі, теж таке можливо, навіть ціни прийнятні. Але законодавство не врегульоване. А втім, у себе на даху кожен може встановити невелику електричну станцію з сонячних панелей і помітно зменшити рахунок за електроенергію.

Курітіба

— Як тобі Курітіба?

— Дуже схожа на невеличке містечко в США. Ми наче й не в Бразилії взагалі. Тут завжди було так затишно й зелено? — здивувався я.

— Звичайно, ні. Після Другої світової³ тут жило всього сто п'ятдесят тисяч людей, невеличке містечко. Сьогодні — це двомільйонний мегаполіс. Сорок років тому місто сковувала фавела, де в картонних коробках жили цілі сім'ї. Це були суцільні звалища, звідки просто неможливо було вивезти сміття.

— То звідки такі разючі зміни?

— У 1972 році мером став Жейме Лернер.

Архітектор, який працював у місцевому інституті містопланування. За чотири роки він збудував одну з найкращих транспортних систем у світі.

В Ісландії 30 % усієї електроенергії отримано з геотермальних джерел. Майже всі житлові будинки опалюють геотермальною енергією. Нею також підігрівають тротуари, щоб не було ожеледиці.

Держава дала місту кошти, щоб побудувати там метро. Лернер збагнув, що грамотна автобусна мережа буде коштувати у сто разів дешевше. Ну і збудував. Автобуси тут ходять кожні три хвилини. Та ми про транспорт ще поговоримо.

За два інші строки Лернер подарував місту чудові парки й культуру сортування сміття. Сьогодні Курітіба сортує й переробляє дивовижні 70 % своїх відходів. Майже все: від недопалків і тюбиків зубної пасти до комп'ютерів та автомобілів. Вражають методи, якими цього досягли.

— Дай вгадаю. Вони не мали фінансування.

— Як і всі. Коли до Лернера прийшов заступник із пропозицією зробити завод зі сортування сміття, той сказав: «Зроби це, але грошей немає». Тоді цей заступник сам збудував невеликий конвеєр просто посеред бідного району. Місцеві працювали там за пакунки зі свіжими овочами. Потім цю систему почали використовувати у всьому місті. Зібрані бляшанки, пакети, коробки й органічні відходи обмінювали на їжу та гроші. І це мало свої результати. Навіть нещодавно збудований сміттєпереробний завод зроблений із переробленого сміття.

Майже всі містяни сортують сміття, тому що програму було запроваджено ще у 80-х роках. Це пропагували у школах, біля офісів було встановлено кольорові баки. Діти поширювали цю культуру вдома, а потім якось усі звикли. До того ж тодішні діти — сьогодні дорослі.

До речі: в Україні нещодавно затвердили поправки до закону «Про відходи». Тепер усі зобов'язані сортувати сміття, а за порушення закону передбачено штрафи. І хоча інфраструктура для виконання закону поки відсутня, кожен може почати сортувати сам і знайти фірму, яка буде вивозити сортовані відходи.

Тоді систему було спрощено до двох контейнерів: органічне й неорганічне. Звичайно, потім сміття додатково сортували на заводі, але такий простий початок разом із заохоченням дав змогу використовувати цю систему в усьому місті.

Бідняки й досі прибирають на вулицях, а рибалки — на воді. Узимку останні також виходять у море й отримують гроші за виловлене сміття. А потім риба повертається в чистіші води і нереститься. Помітно покращилася екологія і здоров'я містян. Коли вдалося перемогти звалища, зникли кілька хвороб, які поширювали москіти.

Багато проектів зроблено за мінімальні гроші. Старі будинки відновлюють за кошт забудовників. Вони зобов'язані відреставрувати сусідню будівлю, якщо хочуть почати будівництво. Проблема повенів вирішили розбиттям парку замість поглиблення річки. Траву в цьому парку майже не косять, там пасуть овець. А жителів фавели, яких розселили, щоб створити парк, навчили будувати житло. Так місто не витрачало грошей на будівельників.

— Ну це просто як Альф заповідав. Безхатченки та безробітні самі будують собі житло й отримують за це зарплатню.

— Так, звучить смішно. Але Курітіба — реальний приклад того, що це можливо.

Монреаль

— Насправді, 90 % часу автомобіль просто стоїть на парковці й займає місце. А на пошук вільного місця для стоянки водій в середньому витрачає п'ятнадцять–двадцять хвилин на день.

— Ми вже говорили про автомобілі.

— Так, але ж ми в Монреалі. Тут є про що розповісти. Та почати доведеться зі Сполучених Штатів. Після війни Штати масово автомобілізувалися.

У кожної сім'ї був як мінімум один автомобіль, а частіше — два.

— Навіщо їм знадобилося так багато машин?

— Через американську мрію. Акуратний будиночок зі своїм невеличким подвір'ям, кількома спальнями, ванними кімнатами й гаражем на дві автівки — хто б від такого відмовився? Але ці дешеві приміські будинки для однієї сім'ї призвели до розповзання міста. У таких районах — субурбіях⁴ — неможливо було ефективно спланувати громадський транспорт. Тому всім знадобився персональний автомобіль. Без нього жителі просто не могли нікуди дістатися: до найближчого магазину було п'ять кілометрів, до школи — десять, до роботи в центрі міста — понад п'ятнадцять.

— Ну то треба було розширювати дороги!

— Так міська влада й робила. Але це не розв'язувало проблем. Що ширші дороги, то більше водіїв ними користується. Отже, кількість заторів не зменшується. Але що менше вигідно користуватися автомобілем, то більше людей шукає альтернативу. Єдиний справжній порятунок — громадський транспорт.

— До чого тут все ж таки парковки?

— Коли люди з передмість приїжджали до міста, їм треба було десь подіти свій автомобіль. Для цього міська влада зносила історичні будівлі, викорчувувала дерева й позбувалася тротуарів, аби власникам автомобілів було де залишити свою бляшанку. Тисячі безкоштовних паркомісць на голому розпеченому асфальті при підніжжях скляних хмарочосів бізнес-центрів.

Широкі дороги не рятують від заторів. Шість років поспіль Лос-Анджелес — мегамісто найгірших заторів світу. Тут власники авто щодня проводять більше ніж півгодини в заторах. Автостради на дев'ять рядів в одному напрямку не допомагають.

— Філіал Ізенґарду⁵ якийсь.
 — Добре, що сьогодні міста поступово розуміють, що безкоштовні парковки — це хвороба, яка, окрім всього іншого, робить людей менш здоровими. У Монреалі в будень ніхто не займає місця безкоштовно.
 — Виходить, в'їхати до міста можуть лише ті, у кого є гроші. Це ж очевидний поділ на багатих і бідних.
 — Більшість людей у всьому світі пересувається пішки чи міським транспортом. А мати автомобіль — це вже привілей. Просто одночасно з його придбанням потрібно думати, де він буде стояти.

Добре, що є смарт-технології. У Монреалі парковки обладнано сенсорами, які показують, чи зайняте місце. Водії через мобільний застосунок можуть відразу знайти вільне місце і відразу сплатити за нього, а не кружляти районом. Деякі парковки враховують розміри машини: власник міні-купера платить менше, ніж водій шестиметрового монстра. Є ще більш революційні технології. Можна робити ціни на паркування динамічними. Більший попит на місце — вища ціна. Або враховувати екологічний слід від автівки під час формування ціни на парковку. Що більше викидів створює авто, то більше місто захищається від нього й підвищує ціни на паркування.

— Так, судячи з усього, безкоштовна парковка в місті — це міф.
 — Не тільки в центрі міста, але й у спальних районах.

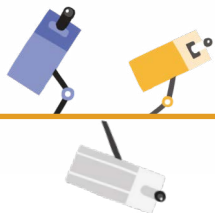
У Детройті просто у старій будівлі театру зробили парковку.

До речі: нещодавно в Києві повністю відмовилися від паркувальників. До бюджету міста доходило лише 10 % плати за паркування. Тому влада повністю перейшла на паркувальні автомати.

Якщо забудовник робить «безкоштовну» підземну парковку чи просто паркомісця на дворі, він розподіляє їхню ціну на кожний квадратний метр житлової площі. Тобто на всіх мешканців, навіть тих, хто не має авто. Ось це — несправедливість, а не платна парковка в центрі.

Сінгапур

— Придивись, що ти бачиш? — запитала Олена, коли ми вийшли на берег у Сінгапурі.
— Тут камери на кожній будівлі.
— Невже так помітно?
— Наче на мене дивляться тисячі очей.
— Такий і був план. Коли людина відчуває, що за нею спостерігають, вона менш схильна до аморальних вчинків. Навіть прості мешканці можуть запобігати злочинам. Просто спілкуючись із сусідами з будинку навпроти, ми демонструємо, що за вулицею спостерігають. До того ж ми завжди можемо викликати поліцію. Тому компактна малоповерхова забудова — це добре й безпечно. А тут роль пересічних жителів виконує відеоспостереження.
— У нас теж є камери спостереження.
— Звичайно, але не в таких масштабах. Тут понад два мільйони камер. На вулицях, у приватних будинках і хмарочосах, складах, офісах, лікарнях і школах, не кажучи вже про ресторани й ринки. У Києві, коли ми звідти поїхали, було трохи більше як шість тисяч камер.

Люди поводяться більш чемно, коли бачать камери спостереження. Навіть роздруковані на папері очі змушують людей діяти відповідальніше.

Не думаю, що поки нас не було, встановили ще півтора мільйона.

— Мені здається, що в нас і всі камери світу нікого б не зупинили.

— Так, річ не лише в кількості камер. Тут загалом дуже жорстке законодавство. Поліцейські відділки розташовані островом з урахуванням рівнів злочинності. Це маленький острів, утекти з якого можна лише через два мости. Або переплисти пролив до Малайзії чи Суматри. Але тут дуже завантажений порт, другий у світі після Роттердама.

— За безпеку вони платять свободою. За ними ж постійно спостерігають.

— Ніхто не встановлює камер у їхніх спальнях. Так само борються з проблемою Лондон і Нью-Йорк. І купа інших міст. У Нью-Йорку, Чикаго і Нью-Гейвені камери доповнює система моніторингу пострілів ShotSpotter. Про 80 % пострілів у місті поліції просто не відомо. А завдяки мікрофонам, установленим на перехрестях, правоохоронці дізнаються про стрілянину раніше й відразу виїжджають на місце злочину.

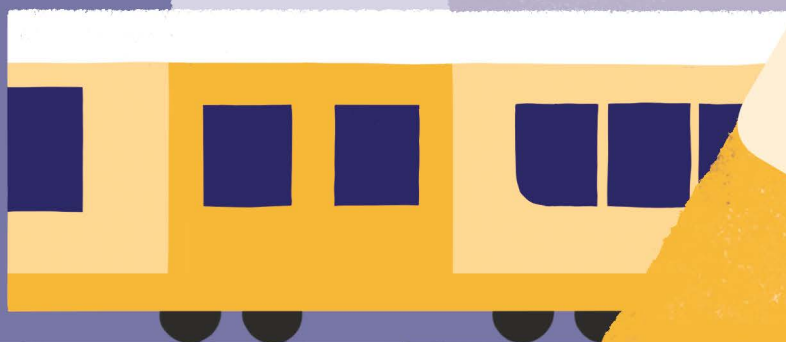
— Так, це, звичайно, смарт. Поїхали далі.

Розумне місто

Cashless city

Місто без готівки

— Ти знаєш, було дивно повертатися до Києва і бачити, наскільки тут розвинута безготівкова інфраструктура. Не всі європейські міста можуть похизуватися таким перетворенням за такий короткий термін.

— А що змінилося?

— Місто активно співпрацює з бізнесом та залучає його до партнерських проектів. Наприклад, постійним партнером міста є компанія Visa — світовий лідер з розробки і впровадження інноваційних платіжних технологій. За допомогою рішень Visa тепер можливо швидко і майже на ходу провести платіжні операції, які раніше вимагали часу та концентрації, а головне, зробити це безпечно.

— Не певна, які саме рішення ти маєш на увазі. Можеш навести приклад?

— Звичайно. Щоб не шукати паркомати та не перейматися тим, чи є в гаманці дрібна готівка, у мобільному додатку UNIP було інтегровано оплату за допомогою Visa Checkout. Така сама технологія оплати інтегрована в мобільний додаток оренди велосипедів Nextbike та на сайті оплати комунальних послуг ГІОЦ. Крім того, активно розвивається прийом безконтактних платіжних карток у громадському транспорті Києва та низці інших міст України.

Можна сплатити картою, за допомогою телефона чи годинника з Apple Pay, Google Pay чи Garmin Pay або навіть обручкою — обирай для себе найзручніший спосіб.

— А в чому користь таких рішень для міста?

— Згідно з проведеними дослідженнями, потенційні річні чисті прямі вигоди міського бюджету від переходу з готівкових на цифрові розрахунки складають 200 мільйонів доларів США, а зростання рівня зайнятості становить 1,4%*.

* Спільне дослідження компанії Visa та Roubini ThoughtLab під назвою Cashless Cities

РОЗУМНЕ МІСТО

— Навіть не замислювалася над цим.

— Крім того, відкритість міста та його партнерів до нового дозволила Києву потрапити до ТОП-35 міст для стартапів серед 100+ міст світу. Наприклад, компанія Visa активно розвиває екосистему для розвитку фінансових технологій та сприяє розвитку нових рішень і нових фінтех-компаній, які своєю чергою сприяють подальшому зростанню долі безготівкової економіки.

— Слухай, от ти кажеш, що всі переходять на безготівкові розрахунки. Але навіщо?

— По-перше, це безпечно. Твої кошти і платежі надійно захищені від шахраїв за допомогою найсучасніших систем Visa та твого банку. Більше того, із кожним роком зростає рівень технологій та сервісу, і разом з картою ти отримуєш краще обслуговування, навіть валюту тепер можна просто міняти у мобільному додатку банку. Крім того, це простий спосіб стати учасником формальної фінансової системи та почати вибудовувати взаємовідносини з банком. Окрім сервісу в банках, безготівковий розрахунок економить час. Але замість цього, знімаючи готівку в банкоматі, ти гаєш приблизно шість годин на рік. А у відділеннях банків і державних установах — ще щонайменше сім. Безглуздох черг можна уникнути, коли маєш замість пачки банкнот платіжну картку.

У середньому кожен з нас втрачає приблизно 1 долар на день чи 365 доларів на рік, користуючись готівкою. Як саме? Ми губимо гроші, забуваємо їх в автівці чи десь вдома, привозимо в кишенях невикористану валюту з подорожей**.

— Але ж картки можуть вкрати.

— Так само, як і гаманець з готівкою. Але якщо в тебе вкрали картку, ти можеш швидко заблокувати її і не втратити ані копійки. А готівку не повернеш, хіба що зможеш наздогнати злодія. Бізнесу,

малим підприємцям і державі також набагато зручніше без готівки. Так більш прозоро, безпечно й структуровано. Коли ти платиш картою в магазині, будь певний, ці кошти суворо обліковані і автоматично виведені з тіньової економіки, що робить тебе відповідальним та сучасним громадянином, який сприяє розвитку економіки свого міста та країни. Так, за результатами дослідження, проведеного для Visa незалежним аналітичним агентством Moody's Analytics, зростання використання електронних засобів оплати, таких як платіжні картки, сприяло збільшенню ВВП України на 460 млн доларів США в період з 2011 по 2015 рр.

Кожного разу, коли ти віддаєш перевагу безготівці, ти робиш свій маленький вклад у зростання економіки своєї країни.

*** Visa Payment Attitudes Study, 2016 p*

Smart Mobility

Мобільність у місті

— Пам'ятаєш, у Швеції я згадував нові державні норми будівництва? Минулого року міністерство регіонального будівництва затвердило нові стандарти. Там багато всього було, але мені найцікавіші вулиці. Тепер у всій країні буде менше доріг для танків і більше — для пішоходів, велосипедистів і громадського транспорту.

Автомобільні смуги стануть вузькими. Це змусить водіїв рухатися повільніше, і знизить кількість ДТП. А додаткове місце використають для велодоріжок чи іншої інфраструктури. Наприклад, укладуть дощову каналізацію, щоб дороги не затоплювало й асфальт не псувався.

Максимальну швидкість у місті вже знизили до 50 км/год. І це врахували у нормах. Повороти й виїзди на вулиці будуть робити під гострішими кутами, щоб було менш зручно розганятися.

На нерегульованих перехрестях будуть острівці безпеки зі звуженням дороги перед ними. Щоправда, лише на дорогах із двома смугами в одному напрямку, але це вже добре. Тепер не треба буде бігти, щоб встигнути на зелений, можна буде зупинитися й почекати наступного. Та й самі пішохідні переходи піднімуть на рівень тротуару. Це також змусить водіїв гальмувати, а не летіти повз.

— Це все буде в нас? Це ж чудово!

— Стандарти вже затвердили. Усі нові вулиці й ремонти старих буде виконано за цими вимогами. Тротуари також стануть зручнішими й ширшими. Проектувальники поступово будуть відмовлятися від підземних переходів. Більшість не хоче спускатися та підніматися сходами, багатьом це взагалі складно.

— А взимку на них ожеледиця і прибирають мало!

— Отож. Але це все буде в майбутньому. А вже зараз у Верховній Раді нарешті намагаються підвищити штрафи за порушення правил дорожнього руху.

— Певно, багато водіїв проти цього.

— Звичайно, але це необхідно зробити. Через безвідповідальне керування щороку в Україні гине три тисячі людей. Широкі дороги, відсутність світлофорів і підземні переходи заохочують до швидкого руху. А низькі штрафи провокують хаотичні й безконтрольні стрибки між смугами, перевищення швидкості і нехтування пасками безпеки. Як бачиш, саме володіння автомобілем уже наражає на небезпеку.

— Ну то треба зменшити кількість автомобілів, і все буде добре.

— До цього й повинно прямувати місто — до зменшення кількості автомобілів. Щоб цей привілей не заважав іншим. Бо 90 % часу авто просто стоїть і чекає на власника. А через неправильно припарковані автомобілі не можуть проїхати трамваї, тролейбуси й машини невідкладної допомоги, іноді навіть люди не можуть пройти. Тому місту вкрай потрібно обмежувати кількість місць для парковки і стежити, щоб водії не порушували правил паркування й оплати.

До речі, Київ минулого року відмовився від готівки на парковках. Паркувальники передавали до міського бюджету лише 10 % отриманих коштів, тому влада позбулася їх. Тепер питання лише за культурою водіїв, які повинні сплачувати за паркування. Уже сьогодні це можна зробити кількома способами. Наприклад, у «Київтранспарксервісу» є сайт із переліком законних парковок і великим списком мобільних застосунків. А на сайті ГГОЦ⁶ можна замовити абонемент із доставленням додому. У «парксервісу» ще можна замовити евакуатор.

— Я ще навіть машину не купила, а ти вже евакуювати її зібрався.

— Може, і не варто купувати?

— А як я з комфортом буду на роботу їздити? Чи ти хочеш запхати всіх в один і так переповнений автобус?

— Стояти сорок хвилин у заторах — не дуже нагадує комфорт. Але якщо ти так хочеш їздити автівкою, можеш користуватися таксі. Сама порівняй,

що дешевше і простіше. Скільки коштуватиме придбання машини й гаражу, страхування, техогляд, ремонт, заправка власного автомобіля та скільки часу і грошей вкраде пошук місця парковки поблизу роботи. І скільки натомість ти витратиш на таксі чи каршеринг⁷.

Обидва сервіси вже мають представників-конкурентів у Києві. Тому лишається тільки вибирати серед них і скачувати мобільний застосунок. Наприклад, найбільш поширені сервіси таксі — Uklon і Uber, але є багато інших, тільки шукай. Щоправда, ринок каршерингу не такий розмаїтий, але в Києві вже працює GetManCar.

Загалом я б тобі рекомендував інші способи пересування: якісний громадський транспорт, велосипед і ходьба.

— І навіщо вони мені, коли в мене буде машина?

— Бо так дешевше, спокійніше і часто набагато швидше. Так, автомобіль може знадобитися для подорожей Україною, але містом можна пересуватися й без нього.

Громадський транспорт у Києві розвивається, хоч і повільно. Найбільш модернізоване сьогодні метро. На його стабільний графік не впливає погода чи інший транспорт. Поступово оновлюють вагони, зовні й зсередини, закупають цілі нові потяги. На нових екранах показують, скільки часу їхати до наступної станції. Навіть із «голосом» метро експериментує.

На всіх станціях встановлено турнікети, де можна розрахуватися банківською картою. Та й узагалі метро швидше за інших відходить від готівки і стимулює людей купувати проїзні квитки. Може, скоро міський транспорт повністю на єдиний квиток перейде.

— Чого його всі так хочуть?

— Тому що це покращить якість обслуговування. Через застарілу систему квитків і контролерів «Київпастранс» втрачає 40 % прибутків за рік. І як би парадоксально не звучало, єдиний квиток чи будь-який інший проїзний —

це економія для пасажирів. У метро щодня їздить приблизно два мільйони пасажирів, знаєш скільки з них мають проїзні квитки й економлять час і гроші?

— Навіть припустити не можу.

— Менше ніж сорок тисяч людей! Тільки подумай, наскільки це мало, для міста з чотирма мільйонами жителів. І лише дві тисячі із сорока мають безлімітний проїзний на метро! Це фантастично мало. Але у всього свої причини. По-перше: люди звикли до жетонів, вони можуть просто не знати, що можна не стояти в чергах на касі; але по-друге — і це більш важливо — ніхто системно не стимулює людей переходити на проїзні. Навіть нещодавнє підвищення цін було не кращим кроком для переходу на єдиний квиток. Ціни сформовано так, що економія хоч і є, але несуттєва — до 20 %. У Європі — навпаки, економія з проїзним велика, але разовий проїзд дорогий, що цілком логічно. Жителі, які регулярно їздять містом, платять мінімальну ціну, щоб їм було зручно й вигідно. А різницю компенсує держбюджет і туристи. Громадський транспорт на самоокупності — це взагалі міф.

— То що тут можна зробити?

— Ввести єдиний квиток, перерахувати ціни на проїзд, оновлювати рухомий склад і покращувати маршрути руху. Світовий банк⁸ розробив для Києва рекомендації, які дали б змогу покращити обслуговування і збільшити прибутки, але їх, на жаль, мало дотримуються. І перехід на єдиний квиток щороку відкладають, але він вже близько. Та дещо сьогодні все ж вдається зробити. Постійно закуповують нові вагони метро й наземний транспорт, а старі — ремонтують. Київ дедалі більше переходить на транспорт із низькою підлогою, це зручніше для всіх, пасажири швидше заходять і виходять із транспорту. А ще прокладають нові маршрути й запускають нічні автобуси.

Одна річ, яка від «Київпаstrансу» не залежить, — організація руху на дорогах. У години пік автомобілісти займають окремі смуги для громадського транспорту

й навіть трамвайні колії. І поки за це порушення немає відчутних штрафів, водії продовжуватимуть так робити. Автобуси та тролейбуси мають рухатися за графіком, саме для цього і створюють окремі смуги. От Курітіба, наприклад, там автобуси відділено парканом, тому вони рухаються з інтервалом у три хвилини. А в Києві — лише одну лінію швидкісного трамвая відгороджено парканом, де з графіком все гаразд. На інших маршрутах постійні затримки через аварії та затори.

Сьогодні набагато зручніше пересуватися громадським транспортом, ніж три роки тому. Більшість маршрутів обладнано GPS-датчиками⁹, і пасажери можуть бачити, скільки ще очікувати на транспорт. Для цього лише треба скачати на телефон застосунок EasyWay. Там є перелік усіх видів транспорту, карта маршрутів, за якими вони рухаються, і відображення кожного автобуса, тролейбуса чи трамвая в реальному часі. А це вже вагомий елемент смарт-міста. Застосунок розробляли разом із «Київпастрансом» і постійно оновлюють. А на їхньому сайті можна залишити відгук чи скаргу, замовити міжміські автобуси й контролювати їхню роботу за фінансовими звітами.

До речі, громадський контроль — дуже ефективний засіб покращення обслуговування. Про більшість проблем службовці просто не знають, тому пасажери самі мають їм про це повідомляти. Про те, що десь зламані двері, чи не працює кондиціонер, про брудні вікна й пошкоджені сидіння, навіть про те, що контролери грубіянять, а водій не видає квитки на проїзд.

— А куди звертатися зі скаргами про маршрутки?
— Ой, тут окрема розмова. Приватні маршрутки — це часто не дуже добре для міста. Вони майже не несуть відповідальності ні за якість, ні за безпеку пасажирів. 40 % маршруток у Києві нелегальні й перевозять пасажирів без дозволу київської адміністрації. Окрім того, що вони юридично безвідповідальні, вони завантажують дороги

і дублюють наявні міські маршрути. А отже, відбирають прибуток у муніципального транспорту. Маршрутні таксі — це добре, коли вони виконують допоміжну роль — їздять там, де немає міських маршрутів.

Та, можливо, тобі не доведеться користуватися громадським транспортом узагалі. Будеш собі їздити сама комфортно і без машини.

— Велосипедом?

— Саме так. Майже 80 % поїздок у Києві здійснюється на відстані менше ніж 8 кілометрів. На велосипеді, навіть не спітнівши, можна проїхати 8 кілометрів за 25 хвилин. Це іноді навіть швидше, ніж чекати тролейбус. Вийшла з дому, сіла й поїхала.

— Ну, це хіба що влітку чи навесні.

— Та ні. Є багато місць у світі північніше за Київ, де кількість велосипедистів на вулицях не значно знижується взимку. Питання тут — в інфраструктурі. Якщо тротуари і велодоріжки вчасно очищувати від снігу й ожеледиці, то їздити можна хоч у мінус десять. Звичайно, у Києві це поки що не так налагоджено. Але доки ти купиш власну машину, у нас і сніг почнуть прибирати вчасно, і велодоріжки всюди прокладуть. Зрештою, із цим щороку все краще. До речі, Швеція одна з перших перейшла до гендерно-рівного прибирання снігу.

— Там тепер жінки прибирають замети? — здивовано запитала Олена.

— Не зовсім так, — усміхнувся я.

— Раніше там прибирали сніг так само, як і в Україні: спочатку автомобільні дороги, а потім все інше. Але останні два роки шведи розчищають спочатку автобусні смуги й тротуари, щоб пішоходи могли дістатися до громадського транспорту, а потім чистять інші дороги.

Ну гаразд, не хочеш купувати велосипед, то є байкшеринг. Цього року в Києві запрацював перший міський велопрокат. Поки рано говорити про його успіхи, але велосипеди мають попит.

Я спочатку скептично до цього ставився, боявся, що їх без станцій покрадуть, але ні. Загалом залишається тільки питання розвитку інфраструктури містом: будівництво веломаршрутів і доріжок, мостів і переїздів. Це дасть змогу значно знизити навантаження на дороги. Із цим вже є деякі успіхи: минулого року Київрада затвердила велоконцепцію і планує до 2030 року збільшити кількість велосипедистів до 5 % від загальної кількості щоденних подорожей містом іншим транспортом. Деяку роботу вже виконано: на сайті інформаційно-аналітичної системи «Майно» постійно оновлюють карту велосипедної інфраструктури.

До того ж, окрім велосипеда, є інші засоби пересування: самокати, скейти, моноколеса. Особисто, я придбав би собі електросамокат. Навіть якщо він несподівано розрядиться, я все ще зможу без особливих зусиль пересуватися на ньому, із моноколом так не зробиш.

— Припустімо, я придбала велосипед і хочу їздити ним на роботу. Даси кілька порад?

— Почитай відразу правила дорожнього руху. Узагалі я би ПДР у школі обов'язково всіх навчав. Велосипедисти — повноцінні його учасники, і мають розуміти, що відбувається на дорозі, щоб не наражати себе й інших на небезпеку. Можеш перевірити себе на нових сайтах сервісних центрів МВС. Суто для велосипедистів є посібник від Асоціації велосипедистів Києва.

Якщо тобі доведеться їхати з велосипедом у громадському транспорті, вибирай такий, де ти не будеш заважати іншим. За можливості надягай чохол на велосипед чи хоча б на колеса. І не заважай іншим пасажиром біля дверей, навіть, якщо ти без велосипеда.

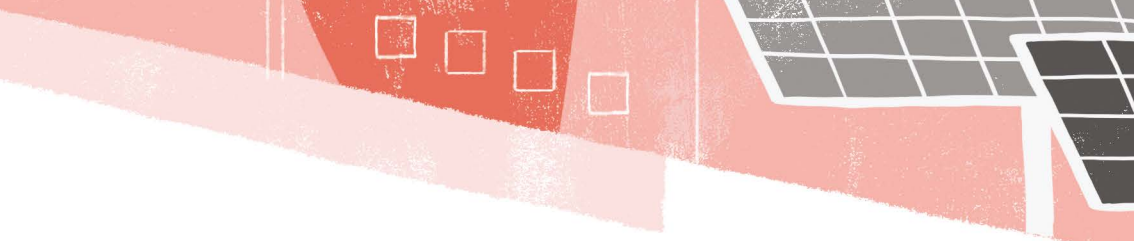
— Звучить не так складно. Навіть зараз Києвом можна зручно пересуватися без автомобіля.

— Усі сучасні міста поступово повертають громадський транспорт на вулиці. Вони теж піддавалися автомобілізації, але зрозуміли свої помилки. Сучасна міська влада має заохочувати рухатися безпечніше, якщо не відмовлятися від автомобіля. Має виховувати культуру на дорозі, щоб всі піклувалися одне про одного і не наражали на небезпеку.

Тільки уяви, що буде, коли розвинуть інфраструктуру й люди звикнуть до змін. Уяви, як на Конtrakтовій буде бруківка замість бетонних плит на трамвайних коліях. Уяви, як на Троєщині з'явиться метро. Як на вулиці Воровського і Набережній відновлять трамвай. Пішоходи ходитимуть у тіні дерев уздовж кафе й вітрин. Усе це варте того, щоб їздити громадським транспортом уже зараз. Бо кожним маленьким кроком кияни роблять своє місто кращим.

Київ має 11 зон безкоштовного міського Wi-Fi: Андріївський спуск, Конtrakтова площа, Михайлівська площа, Софіївська площа, Поштова площа, Майдан Незалежності, Парк Шевченка, Золоті Ворота, Палац Спорту, Палац «Україна», НСК «Олімпійський». 1211 одиниць міського наземного транспорту вже мають безкоштовний Wi-Fi.

Житлово-комунальні послуги

- Коли востаннє зростали тарифи на житлово-комунальні послуги?
- Таке враження, що їх кожні три місяці підвищують.
- От, тому я і хочу з тобою поговорити про заощадження. Це насправді просто й економія відчутна. Ти не замислювався над цим, чи не так?
- Та не дуже, плачу щомісяця за чеком і все.
- А міг би платити вдвічі менше.
- Окей, ти мене зацікавила. Розповідай.
- Перш за все, треба проаналізувати, на що ти витрачаєш найбільше. Часто це опалення й вода. Якщо в тебе немає лічильників, можеш приблизно порахувати на калькуляторі, на що витрачаєш найбільше і скільки міг би економити. Якщо хочеш більш детальний аналіз, можеш замовити професійний енергоаудит¹⁰ і тобі відразу дадуть рекомендації, що робити.

Загалом економити вдома можна буквально на всьому. Споживати менше води, газу й електроенергії, утеплити вікна, стіни і двері, установити лічильники, відмовитися від централізованого гарячого водопостачання.

- Звучить доволі дорого й довго. Де мені на це взяти гроші?
- Почати економити можна, нічого не витрачаючи. Це звільнить кошти, ти почнеш із малого й поступово економитимеш до 70 % житлово-комунальних послуг.
- Нічого не платити й економити?! Узагалі чудово!
- І не кажи. Дам кілька порад. Перевір, чи не протікають крани на кухні та у ванній. Закривай їх, коли чистиш зуби й голишся, а ще — коли миєш посуд, це значно зменшує витрати води. Не розморожуй продукти під струменем води, я знаю як ти це любиш. Стеж за льодом у морозильній камері, він знижує ефективність. І не став у холодильник гарячу їжу, нехай охолоне на столі.

ПУТІВНИК РОЗУМНОГО КИЯНИНА

Smart Environment

Не набирай щоразу ванну, приймай душ. Вимикай світло в кімнатах, де нікого немає, і все електричне, чим не користуєшся, також. Краще вимикати просто з розетки. Майже всі пристрої в режимі очікування також споживають електроенергію. А телевизор свій взагалі продай, ти ним не користуєшся.

— І це правда.

— Пересунь меблі в кімнаті так, щоб вони не затуляли обігрівачі й батареї. Улітку менше користуйся кондиціонером, провітрюй оселю вночі. А взимку можна просто одягтися тепліше, а обігрівач прикрутити. На півночі Європи середня кімнатна температура 15–20° і ніхто не влаштовує спекотний курорт у себе в оселі. Якщо в тебе щільні завіси на вікнах, ними можна затулити вікна й трошки зменшити витрати тепла. І взагалі, помий вікна нарешті, вони ж не пропускають світла в тебе.

— Гарязд, це доволі просто. Що далі?

— Мінімальні витрати. Якщо в тебе дерев'яні вікна, утепли їх поролоном, це дуже дешево. Наклей на вікна тепловідбивні плівки, вони трошки знижують освітленість, але взимку добре утримують тепло всередині квартири. За батареями можна наклеїти тепловідбивні екрани, це теж дасть можливість збільшити температуру на один–два градуси. І саму батарею, якщо вона в тебе стара, можна пофарбувати в темний колір, тоді вона буде краще віддавати тепло.

У ванній теж можна багато зробити. Установи нові кулькові змішувачі на раковини, їх швидше регулювати, вони витрачають менше води. На туалет купи дворежимний зливний механізм — заощадиш двадцять літрів води на день. У душ можна придбати аератор, який буде економити майже 50 % води і зробить її м'якшою й чистішою.

Електроенергію дуже легко економити, але чомусь дуже мало людей це робить. Купи LED-лампи замість ламп розжарювання, і це відразу вивільнить кошти. Розумні розетки теж допоможуть, вони вмикаються у вказані години й не розсіюють енергії.

— Слухай, ну це також не звучить як щось дуже дороге й важке.

— Саме так. Приблизний бюджет на все, що я тільки-но перелічила, — дві тисячі гривень, не більше.

— Окей, що далі? Досі це було просто.

— Основне, що тобі треба зробити, — установити лічильники. Чіткий облік — теж економія. Кілька тисяч гривень і вже наступного місяця ти платиш на 30–40 % менше. Майже всі споживають менше електроенергії, води й газу, ніж розраховано комунальниками. До того ж є багатозонні лічильники: замість того щоб платити постійно за одним тарифом, можна платити менше вночі.

Установи метало-пластикові вікна. І на них теж наклеї тепловідбивну плівку. Балкон також можна заскрити, але попіклуйся про зовнішній вигляд будівлі. Не треба ставити пластикові балкони в сталінці¹¹. До речі, деякі вікна мають літній і зимній режими. Із настанням холодів вікна можна зачиняти щільніше, тільки почитай інструкцію, як це зробити.

Можна утеплити стіни. Утеплення зовні збільшує температуру всередині на 2–3°. Це не вимагає особливих зусиль, просто знаходиш компетентну фірму й замовляєш. Але краще попитати сусідів, чи їм цікаво зробити те саме в себе, так буде трошки дешевше. І ще треба дізнатися, чи не заборонено це будівельними нормами, бо якщо заборонено, то інші мешканці будинку мають повне право вимагати демонтажу. Так, утеплення — це доволі дороге, але швидко й теж допомагає економити.

Зменшиш втрати тепла — менше витратитимеш на опалення. Звичайно, якщо встановиш нові обігрівачі вдома. Можна просто встановити батареї з терморегуляторами. Вони дають можливість економити до 30 % грошей на опаленні. Та можна піти далі й установити автономне опалення. Дізнайся в обслуговувальній компанії, чи можна у вашому будинку від'єднатися від централізованого опалення.

Якщо можна, то електроконвектор буде зручнішим. Якщо в тебе дво- чи тризонний лічильник електроенергії, то можна буде вночі нагрівати приміщення, а коли вдома нікого немає — знижувати температуру.

Опалення — це доволі складна тема, а от від централізованого постачання гарячої води відмовитися набагато легше. Установлюєш бойлер чи інший нагрівальний засіб — і вода просто не проходитиме через лічильник центрального водопостачання. Із бойлером це дуже просто, не треба жодних дозволів, а от газову колонку встановити складніше, а іноді — неможливо. Чи можна взагалі не встановлювати лічильника й написати заяву до обслуговувальної компанії, що ти не користуєшся гарячою водою. Тоді вони ставлять заглушку й питання закрито.

Якщо в тебе зовсім немає вільних грошей і оплата комунальних послуг забирає в тебе велику частину заробітної плати, можеш оформити собі субсидію. Держава компенсуватиме частину твоїх витрат на комуналку. Порахувати приблизну економію можна на державному сайті про субсидії. Там теж можна знайти всі деталі, заповнити заявку на субсидію онлайн і поставити запитання.

На самій оплаті також можна економити. Замість того щоб стояти в чергах, можна заплатити через інтернет. Банки беруть відсоток за послуги, але не всі. Там можна запланувати платежі й лише час від часу перевіряти рахунок. Ще можна порахувати, скільки ти сплачуєш за весь рік і рівномірно розподілити оплату на кожен місяць. Тоді не доведеться платити взимку втричі більше, ніж улітку. Але ти орендуєш квартиру, тому сам вирішуй, як тобі зручніше.

— Усе, про що ти зараз розповідала, — це заходи, які стосуються тільки моєї квартири. Але ж у будинку живу не тільки я. Щось можна зробити разом із іншими мешканцями?

— Можна разом утеплити під'їзд. Це не потребує погоджень і значних зусиль. Але є більш системні і, звичайно, ефективніші заходи. Наприклад, перейти на автономне теплопостачання чи утеплити підвал і дах. Можете разом сортувати сміття й облаштувати підвір'я. Але це набагато легше робити, коли ви разом із іншими мешканцями зареєструєте ОСББ. Це насправді легко зробити, а об'єднання співвласників багатоквартирного будинку дає багато бонусів. Можеш почитати «Путівник молодого ОСББ», щоб зрозуміти переваги і знайти додаткові матеріали.

Грубо кажучи, ОСББ — це юридична особа всіх мешканців будинку, яка може управляти тим, що відбувається в будівлі. Брати кредити на утеплення, наймати приватні фірми й замовляти в них послуги, платити зарплати, облаштовувати прибудинкову територію, здавати приміщення в оренду, відкривати депозити і ще багато іншого.

У ОСББ більше можливостей для отримання фінансування на модернізацію. Хочеш покращити цілу будівлю, а не тільки свою квартиру? Тоді збирай мешканців і реєструй ОСББ. Для вас будуть доступні такі міжнародні програми, як IQenergy, такі державні програми, як «Теплі кредити», місцеві програми розвитку і просто гранти міжнародних організацій, які дадуть можливість зекономити на модернізації вашого будинку до 70 %. «Теплі кредити» можуть отримати й окремі мешканці будинку, без реєстрації ОСББ, але системна спільна робота мені здається більш логічною.

IQenergy — програма передбачає надання компенсації фізичним особам і ОСББ в разі придбання й установлення ними енергоефективного обладнання.

— Так, гаразд, я зрозумів, ОСББ — це панацея на всі випадки життя. Але я краще поки бойлер поставлю. А потім уже займуся зборами мешканців.

— Ну хоч так. Але не зволікай! Що довше тягнеш — то більше платиш.

Екологія

— Я тобі вже трошки розповідала про екологічне споживання ресурсів удома. Але ця тема набагато ширша, ніж просто економія. Дуже мало людей цікавиться екологією, хоча насправді це не потребує від них значних витрат часу чи грошей.

— Готовий на все, що не вимагає великих бюджетів.

— Повір мені, ти швидко звикнеш. І потім почнеш заохочувати інших робити те саме. Про житлово-комунальні послуги ми вже говорили. Треба заощаджувати тепло, електроенергію, закривати кран, коли чистиш зуби, розморожувати холодильник, купувати енергоефективну побутову техніку й таке інше.

— Так, це я пам'ятаю.

— Молодець. Та є ще купа порад, що значно знизять навантаження, яке ми створюємо на планету. Можливо, вони не так помітно скоротять твої витрати, як комунальні послуги, але точно будуть корисні тобі й нащадкам.

Пам'ятаєш, що зробили в Курітібі? У Києві також можна почати з власної оселі. Просто не треба споживати більше, ніж тобі потрібно. Коли бачиш на щось знижку в магазині, подумай, чи дійсно воно потрібне. Чи встигнеш ти його з'їсти, чи будеш користуватися товаром.

Те саме стосується й одягу та взуття. Більшість людей купує виключно нові речі. Іноді вони їм узагалі не потрібні. А люди могли б купити все, що треба, у секонд-хендах, там є цілком нормальні майже нові речі. Тому коли купуєш щось нове в магазині,

згадай про жінок, які працюють по шістнадцять годин на день, щоб забезпечити вимоги мас-маркету. Іноді вони помирають просто на виробництві, але всім байдуже, тому що це країни третього світу.

Так само можна говорити і про нову техніку. Якщо тобі дійсно щось треба — купи звичайно. Але коли є можливість полагодити телефон чи комп'ютер, то це буде дешевше і краще. Навіть якщо й купувати нову техніку, то хоча б стару здавати на утилізацію виробнику.

Але є і більш буденні речі. Якщо ти перестанеш користуватися поліетиленовими пакетами, ти значно покращиш екологічне становище. Пакети фантастично довго розкладаються, накопичуються в найнеочікуваніших місцях і майже третина всього сміття на звалищах — це упаковки. Замість них для походів у супермаркет бери екторби. Для круп та овочів є спеціальні багаторазові пакети з місцем для наліпки штрих-коду. А готову їжу із супермаркету можна покласти у свій контейнер, замість того, що дають у магазині. Так можна майже відмовитися від поліетилену й пластику. І більше не доведеться шукати вдома місце для пакета з пакетами. Та й узагалі екологія — це модно, особливо в Києві.

Перевір, чи є поблизу бювети з питною водою. Якщо є, то чи відповідають вони санітарним нормам. Тоді тобі не доведеться купувати воду в магазині. Її ж треба доставити із заводу. Або можеш установити фільтр для води і тоді взагалі не треба буде нікуди ходити. І перестань купувати маленькі пляшки води, просто набирай вдома свою воду в металеву чи пластикову банку й носи із собою. Їжу теж не просто в супермаркеті вирощують. Тому було б чудово, якби ми купували місцеві продукти. Вони зазвичай свіжіші, і на їхнє доставлення не витрачають багато пального.

Придбай додому щось живе нарешті. Навіть пара квіточок на підвіконні, які ти щодня поливатимеш, покращать вигляд квартири, трошки поліпшать повітря й розвинуть емпатію до природи. А ще догляд за чимось живим дисциплінує. Може, згодом зможеш узяти собі домашню тваринку. До речі, краще не купуй тварин, а забери з притулку, чи просто з вулиці.

— Ти що, про Гарольда мого забула?

— Точно. Забула.

— Бачила б ти, який він великий виріс. Я його щодня оприскую, пересадив нещодавно. А що екологічного можна зробити в побуті?

— Добре, що ти запитав. Ми насправді сильно забруднюємо навколишнє середовище, та навіть не здогадуємося про це, просто не помічаємо. От наприклад, яким пральним порошком ти користуєшся?

— Дешевим.

— І ти, звичайно, на його хімічний склад особливо не дивився?

— Кажеш таке. Звичайно, ні.

— А варто було б. Порошки та інші мийні засоби сильно забруднюють воду й річки. Настільки сильно, що поблизу зливних труб і очисних споруд просто не живе риба. Тому розвинуті країни переходять на безфосфатні мийні засоби. В Україні більша частина ринку порошків має концентрацію фосфатів 30–40 %, а в Європі — менше ніж 5 %.

949 872 звернень було зареєстровано в сервісі 1551.gov.ua
2017 року. 162 690 з них було зареєстровано через сайт.

Та й саме прання можна зробити екологічнішим. Користуйся пральною машинкою тільки тоді, коли в тебе достатньо речей, щоб заповнити барабан. Не треба вмикати напівпорожню машинку. Пару шкарпеток завжди можна випрати самому. Та коли будеш прати руками, вдягни рукавички, щоб захистити шкіру. Ну і не використовуй дуже багато порошку. Поекспериментуй, скільки його потрібно, щоб речі були чистими. Сушити речі можна просто на сонці й не використовувати сушарку.

Мийні засоби на кухні теж можна замінити. Більш екологічні засоби не набагато дорожчі. Якщо в тебе старенька газова плита, то користуйся краще сірниками, ніж запальничкою. А взагалі краще придбай мультиварку й перестань готувати на газі. Мультиварки швидше готують їжу, витрачають небагато енергії і зберігають більше поживних речовин. До речі про їжу: краще готуй удома й менше їж фаст-фуду. Це не тільки набагато корисніше і безпечніше для тебе, але й на екологію впливає.

Але не забудь вимкнути мультиварку з розетки, коли закінчиш готувати. Більшість електроприладів споживають енергію в режимі очікування. Можна придбати автоматичні розетки та подовжувачі з вимикачем, щоб не треба було щоразу витягати вилку з розетки. Те саме стосується телевізора, мікрохвильової печі, ноутбука, зарядного пристрою для телефону. До речі, якщо надумаєш купувати новий комп'ютер, краще придбай ноутбук. Вони значно економічніші, ніж персональний.

— А що про сортування сміття розкажеш?

— Ой, тут усе дуже просто. Дуже багато всього, що є в нас удома, можна переробити. Для цього треба лише посортувати сміття, а не просто викидати його на одне звалище.

Майже весь папір можна здавати на вторинне перероблення, чи використовувати вдруге вдома.

Книжки, зошити, картонні коробки, це все можна здати на повторне застосування, а не просто викинути. І водночас зберегти ліси. Стос паперу заввишки один метр зберігає дерево висотою в десять метрів.

Скляну тару просто необхідно здавати на перероблення. Скло розкладається понад тисячу років, але процес його перероблення найпростіший з-поміж усіх інших видів відходів. Те саме стосується алюмінієвих бляшанок. Звичайно, і пластик теж треба відділяти від іншого сміття. Здавати на перероблення лампочки з батарейками — узагалі обов'язок кожного.

Невеличка проблема із сортуванням сміття полягає в тому, що папір, скло, пластик бувають різні. І всіх їх треба по-різному перероблювати. Тут тобі допоможе мобільний застосунок «Сортуй». Зверни увагу на те, що споживання майже всього, що треба сортувати, ти можеш скоротити. Просто треба використовувати багаторазові речі.

Не забудь і про великі побутові прилади й усілякі електронні дрібнички. Не треба просто викидати старий монітор, відеомагнітофон чи холодильник на звалище. Та й навушники, телефони й інші гаджети. Краще здати такі речі на перероблення. У деяких із них є важкі метали та інші шкідливі речовини, після яких земля відновлюється дуже сутужно. До того ж, краще користуватися багаторазовими акумуляторами, аніж батарейками. Одна батарейка забруднює 20 м² землі.

До сортування можна залучити весь будинок. Це дуже зручно зробити, якщо ви вже оформили ОСББ. Тоді достатньо знайти компанію, яка буде вивозити ваше вже сортоване сміття. Треба тільки проконтролювати, щоб вони вивозили його не на одне звалище. Але таких компаній у Києві достатньо, треба тільки пошукати в інтернеті.

Ще одна крута штука, яку можна зробити разом із сусідами, — створити нормальне подвір'я в будинку. Замість бездушної пустелі парковок можна розбити

невеличкий парк із дитячим майданчиком, альтанками, відкритим газоном і мангалом. Звичайно, буде досить складно переконати власників автомобілів у тому, що подвір'я — не безкоштовна парковка, а власність усіх мешканців будинку. Тільки уяви, просто на подвір'ї пагорби, трава й дерева. Якщо дуже хочеться, можна і струмочок прокласти, але це дорого.

Невеличкий майданчик для ігор можна розбити і на даху будинку. Або не для ігор, а посиденьок. Мангал, лави, дерев'яний дах і в теплу пору року можна розважатися, споглядаючи гарний краєвид міста. Або встановити на даху станцію сонячної енергії, як у Барселоні. Якщо ти живеш у багатоквартирному будинку, то повністю відмовитися від електроенергії з центральної мережі не вийде, але помітно зекономити можна. Процес встановлення насправді не такий вже й складний і займає до шести місяців. Якщо в тебе вже оформлене ОСББ — навіть швидше. До того ж на ОСББ можна оформити державний кредит, про який я казала раніше.

— О, добра порада про озеленення подвір'я. Давно хотів цим зайнятися. До під'їзду ввечері просто підійти неможливо, треба протискуватися між автіvkами.

— Їдемо далі. Про планету можна піклуватися дорогою на роботу та в офісі. Це навіть добре, що ми з тобою не автомобілісти. Ми собі їздимо громадським транспортом. Усе, що нам лишається зробити, — віддати перевагу електротранспорту: трамваям, тролейбусам і метро. Та можна зробити ще трошки краще, ти сам розповідав мені про велосипеди й ходіння. А можна взагалі не ходити на роботу.

— Було б чудово.

— Я не про відсутність працевлаштування, а про роботу дистанційно, у себе вдома. Якщо робота не вимагає обов'язкової присутності в офісі, можна туди не їздити щодня. Поговори з начальником, можливо, тобі дозволить якийсь день тижня попрацювати віддалено.

Навіть якщо не дозволять, а громадським транспортом на роботу їхати дуже довго, можна знайти супутників у машину. Може, твій сусід працює поряд із тобою або колега недалеко живе. Розпитай їх. От якби в мене була машина, я б тебе підвозила. Ну а якщо тобі самому вже кортить придбати авто, то хоча б купи не зовсім старе й підтримуй його в гарному стані. Тим паче, що двомісної міської автівки тобі цілком вистачить.

На роботі можна запровадити багато з того, що ти зробиш вдома. Почати сортувати сміття разом із колегами, зменшити використання пластику й паперу. Сьогодні ж зовсім не обов'язково все друкувати. А якщо й друкувати, то на обох боках листка. Думаю, тут економія й вигода очевидні. О, і найголовніше — відмовитися від картонних стаканчиків. Просто помий чашку, це ж не складно.

Ой, згадала ще про озеленення. Місту потрібні дерева. У будь-якій формі, у парках чи вздовж доріг. Київ останніми роками це розуміє, тому розбиває невеличкі сквери у всіх районах. Дерева поглинають вуглець, який викидають машини, та охолоджують місто.

Уявляєш, проста тінь від дерева робить асфальт на два-три градуси менш гарячим. Та й людям під деревами комфортніше.

— А знаєш щось про глобальні кліматичні зміни і вплив людини на довкілля?

— Кожна людина залишає після себе купу сміття. Приблизно двісті кілограмів на рік. Ми не відчуваємо

Паризька угода — угода в межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (UNFCCC) щодо регулювання заходів зі зменшення викидів діоксиду вуглецю з 2020 року.

цього і нам важко пов'язати особистий вплив на довкілля з підвищенням температури й забрудненням води та повітря. Але сміття нікуди не зникає.

Спалювання також не вирішує проблеми повністю. Міжнародні організації та держави давно працюють над тим, щоб виправити помилки індустріальної революції.

Науковці сходяться в одному: глобальне потепління — результат життя людей. Це наслідок промисловості та сільського господарства, виробництва та споживання. Просто подивися на фото сміттєзвалищ, на фотографії тварин, скутих у пластику й залитих мазутом і нафтою. На ферми, де худоба не бачить світла й чекає забою. Нічого б такого не було, якби не ми самі. Тому нам це й виправляти.

Паризька угода, а до неї Кіотський протокол, передбачають спільні міжнародні дії, які мають не допустити зростання температури на планеті більше ніж на півтора градуса за Цельсієм. Але навіть за сучасного розвитку технологій у цей ліміт важко вкластися.

Більш реалістичні моделі все ще прогнозують зростання на два градуси. Якщо це станеться, чверть земель стане безводною, кількість видів тварин на планеті скоротиться вдвічі до 2100 року. Це означає ускладнення сільського господарства і голод. А прогодувати людей нелегко. Сільське господарство споживає дуже багато ресурсів, особливо розведення великої рогатої худоби.

Кіотський протокол — міжнародна угода про обмеження викидів в атмосферу парникових газів. Головна мета угоди — стабілізувати рівень концентрації парникових газів в атмосфері на рівні, який не допускав би небезпечного антропогенного впливу на кліматичну систему планети.

Щоб отримати кілограм яловичини, треба витратити п'ятнадцять кубометрів води. Власне, я не пропоную тобі моментально відмовитися від м'яса, але сама споживаю набагато менше, ніж раніше. І маю для тебе ще один аргумент, трошки вагоміший за екологію й соціальну відповідальність: червоне м'ясо — один із найгірших канцерогенів. Що більше їси м'яса, то вища вірогідність виникнення раку. До того ж сільське господарство продукує приблизно третину всіх світових викидів вуглекислого газу. Це стільки ж, скільки машини, громадський транспорт і літаки разом узяті. Але останні викидають в атмосферу багато інших речовин. Тому, коли тобі треба буде кудись подорожувати, намагайся робити це наземним транспортом, краще потягом, аніж літаком.

Підвищення рівня води по всьому світу призведе до ще більшого скорочення земель, пристосованих для життя, а отже до війн за ресурси. Порівняно зі зростанням температури сміття здається не такою вже й серйозною проблемою. Але це не привід нехтувати нею.

— А чого температура збільшується?
— Здебільшого через парниковий ефект. В атмосфері дедалі більше накопичуються гази, які затримують тепло сонячних променів, як теплиця. Найпоширеніший з парникових газів — вуглекислий. Його викидає майже все, що є на планеті: люди та тварини, двигуни та генератори, заводи та сміттєзвалища. Учені давно шукають способи боротьби з викидами діоксиду вуглецю, але успіхи поки невтішні.

*У Києві працюють 5823 камери відеоспостереження.
Під містом прокладено 1200 км оптоволоконної мережі.*

Новітні технології ще тільки розробляють, та й працюють вони тільки в теорії. Тим часом, за вісімдесят років, середня температура повітря й океанів зросла на один градус за Цельсієм.

Отже, найкращим розв'язанням проблеми глобального потепління є скорочення споживання й відновлення біосфери Землі. Уявляєш, щоб виправити помилки минулого, не вистачає навіть технологій сьогодення. Усе людство зараз біжить наввипередки з екологією, і ще невідомо, до власної смерті чи до екологічної революції. Нам залишається тільки висаджувати знову ліси, відновлювати їхні екосистеми, зберігати водойми та болота, скорочувати споживання та прибирати за собою сміття з усієї планети. І спостерігати за вичерпуванням вуглецевого бюджету.

— Чого?

— Вуглецевий бюджет — це математична модель майбутнього. Враховуючи розвиток технологій і використання ресурсів, знаючи обсяги споживання та їхню статистику, можна змоделювати, скільки вуглекислого газу буде в атмосфері за кілька десятків років і наскільки через це підвищиться температура. А отже, можна дізнатися рік приблизного кінця людства. Доволі сумно виходить.

Мабуть, буду закінчувати, бо ще на роботу йти. Колись давно був популярний вислів, на кшталт «Бережімо Землю, яка дісталася нам від предків». Але ще у 80-х роках ХХ сторіччя німецька «Партія зелених» його трошки переосмислила. Тоді на агітаційних плакатах вони писали: «Ми тільки позичили Землю в наших дітей». Із того часу обсяги виробництва тільки зросли. Тому кожен мусить задуматися, як він може врятувати планету. Тим паче, що почати можна зі своєї квартири.

Електронна демократія

— Припустимо, ти вже встановив собі бойлер. І вже навіть почав спілкуватися із сусідом по поверху про те, як позбутися жахливого сміттєпроводу у вашому під'їзді.

— Сміттєпроводи — це погано?

— Так, але про це якимось іншим разом. Я веду до того, що і ти, і кожен житель міста може впливати на нього набагато більше, ніж здається на перший погляд.

— Що ти маєш на увазі? Ми ж давно вже обрали мера, він постійно звітує, дороги ремонтує.

— О, друже, ти зараз багато дізнаєшся.

— Слухаю тебе уважно, Оленко.

— Зайду здалеку, із Древньої Греції. Вона була, імовірно, не цілісною державою, а купою схожих одне на одного міст-полісів¹², владу в яких мали народні збори. Це і була перша демократія. Щоправда, вона давала право ухвалювати рішення тільки чоловікам. Від процесу відлучали усіх жінок, рабів і чужинців. Але ті грецькі чоловіки, які мали право голосу, були рівні в цьому праві. Вони всі були зобов'язані брати участь в управлінні містом і виконувати певні обов'язки. Це так звана пряма демократія, коли право голосу має кожен.

— Окрім жінок, рабів і чужинців.

— Добре, що ми не в Древній Греції. Та є ще непряма демократія, коли люди обирають своїх представників і делегують їм повноваження. Сьогодні ми живемо саме в такій системі.

Civic Engagement

Перехід до непрямої демократії був вимушеним: одна справа зібрати тисячу людей в амфітеатрі¹³, і зовсім інша — десятки й сотні тисяч людей. Але сьогодні ми знову можемо повернутися до прямої демократії завдяки технологіям. І зараз я тобі розкажу про електронне урядування.

Але ще трошки теорії. Сучасну владу можна поділити на державну й місцеву. Державна влада затверджує закони і стратегії, за якими живуть усі громадяни. Місцева — розвиває міста, виконує делеговані державною владою повноваження.

Її здійснюють органи місцевого самоврядування: ради й адміністрації. Ради — представницькі органи, куди люди делегують депутатів через голосування. Адміністрації та комітети — виконавчі органи, які реалізують рішення, які погодила рада.

Усі знайомі з проблемами представницької демократії. У недостатньо розвинутих країнах представники народу часто нехтують довірою задля власної вигоди. Тому вже сьогодні, навіть у країнах сталої економіки, активно розвивається електронне урядування, і спілкування між народом і представниками влади виходить на новий рівень.

— Це якщо влада взагалі спілкується з людьми, які її обирали.

— Слухай, я розумію твою роздратованість, але повір, не все так погано. В Україні також помітні зміни. Багато людей починає розуміти, що насправді держава їм винна, вона повинна забезпечити нас сервісом і якісним рівнем життя. Чиновники на місцях уже краще контактують із людьми. І навіть представники топ-влади, президент чи депутати Верховної Ради, починають розуміти, що вони лише персонал, який обслуговує людей, які їх обирали. Якщо кілька років тому влада лише маніпулювала суспільством, то сьогодні її представники не тільки інформують, але подекуди й делегують громадськості ухвалення рішень.

З інформуванням теж стало набагато краще, державні дані тепер більш відкриті, ніж коли-небудь. Навіть персональні дані депутатів, їхні статки і власність може переглянути кожен. Україна лідирує у сфері прозорості влади, має сотні відкритих онлайн-реєстрів даних. За кордоном нас називають країною найбільш відкритої корупції у світі. І електронна демократія зіграла в цьому розвитку не останню роль.

Вислів «Знання — це сила» не втрачає актуальності. Навпаки, сьогодні знання й уміння — набагато важливіші, ніж гроші. Інформація дає змогу людям контролювати владу. Одна лише вірогідність розголошу може запобігти скоєнню правопорушення. Тому наявність в Україні понад сотні відкритих реєстрів — це вже дуже добре. Кожен громадянин може звернутися до них і дістати інформацію, яка його цікавить. За ненадання інформації передбачено адміністративну відповідальність, хоча й незначну.

— То про що я можу дізнатися?

— Майже про все. За винятком, звичайно, державної таємниці. Але реєстрів і сайтів дійсно багато, навіть архіви за двотисячні роки є. Я б радила почати із сайтів державних органів. Часто це офіційні інформаційні канали, де публікують рішення та їхні проекти для обговорення. На державних сайтах можна вносити свої пропозиції, публікувати петиції до влади, навіть розподіляти бюджети міст.

Наприклад, сайт Верховної Ради нещодавно оновили, тепер хоч має пристойний вигляд. Там купа законодавчої інформації, тільки знай, що шукати. Сайт Президента дає можливість залишати петиції. На сайті Києва є відкриті дані про школи, парковки, бюджет міста, доступна інформація про пільги та інші онлайн-послуги. Можна брати участь в онлайн-обговореннях, наприклад, про перейменування вулиць. У кабінеті мешканця можна оформити «Картку киянина» й дізнатися про послуги, які надає місто.

Через сайт фіскальної служби можна дізнатися багато інформації, а у власному кабінеті платника подавати податкову звітність.

Є і більші набори даних, які охоплюють усю країну: Єдиний реєстр судових рішень, реєстр юридичних і фізичних осіб, Prozorro з державними грошима. До речі, із реєстром судових рішень дуже зручно працювати за допомогою OpenDataBot. Таких порталів із відкритими даними повно. Список державних реєстрів містить сто три реєстри, кожен із яких регулярно оновлюють. А на Єдиному державному веб-порталі можна знайти готові набори даних щодо узагальнених категорій: від освіти й соціального захисту до податків і стандартів. Якщо хочеш дізнатися, як живуть держслужбовці, можеш подивитися їхні майнові декларації. Упевнена, ти будеш здивований.

А якщо не знаєш реєстру, де подивитися, чи його поки немає, можеш сам надіслати запит. Для цього теж існують онлайн-сервіси, завдяки яким більше не треба ходити до міністерств чи надсилати листи «Укрпоштою».

Поступово дуже багато сервісів уніфікують і переносять на єдиний портал державних послуг. Там можна онлайн замовляти довідки й отримувати перепустки, оформлювати соціальну допомогу і реєструвати транспортні засоби, змінювати місце реєстрації і багато іншого. Реєструєшся на порталі і стоїш у черзі десять хвилин замість кількох годин.

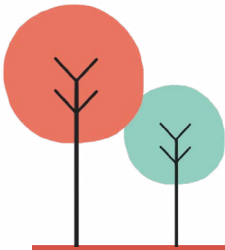
На «Громадський бюджет» 2019 року виділено 150 мільйонів гривень. У 2018 році було реалізовано 140 проектів, за які проголосувало 130 тисяч людей.

— Звучить достатньо зручно й цікаво, щоб потім самому почитати.

— Я тобі ще трохи пізніше накидаю посилань про Київ. Але з інтернетом є проблема: там нікому невідомо, що ти — це ти. А в деяких випадках підтвердження особи в мережі — це дуже важливо. В Естонії для цього використовують 2048-бітний ключ-ідентифікатор, його дуже важко зламати. Тому вони можуть користуватися своїми ID-картками навіть під час голосування на місцевих виборах. Звичайно, для інших питань, наприклад, голосувань на конкурсах чи реєстрації на заходи достатньо електронної пошти. Але для взаємодії з державою тобі часто потрібен засіб ідентифікації особистості.

Це питання в Україні давно розв'язане. Електронно-цифровий підпис (ЕЦП) законодавчо прирівняно до звичайного підпису ще 2003 року. Але масового застосування він набуває лише останні п'ять років. ЕЦП дає можливість підписувати документи, надсилати запити на інформацію без жодної думки про принтер. До того ж оформити його дуже легко. В Україні діє кілька сервісів сертифікації ЕЦП, я особисто скористалася ПриватБанком. Якщо в тебе є «Приват24», ти можеш за п'ять хвилин оформити собі підпис і він буде дійсним два роки. Потім ще за кілька хвилин випустиш новий.

До того ж є інші способи підтвердити факт свого існування в мережі. Наприклад, BankID. Це засіб ідентифікації особи через банківські дані.

*4500 петицій було розміщено на сайті КМДА з 2015 року.
49 із них набрали необхідні 10 000 голосів, 6 — реалізовано.*

Певно, майже 100 % українців 2018 року користуються послугами банків. А щоб отримати картку чи відкрити рахунок, потрібен паспорт та ідентифікаційний код. Тому державі дуже легко використовувати банківську інфраструктуру: бо сама вона багато даних про особу все ще зберігає на папері. Може це й добре. Із часом конкурентом BankID може стати MobileID, фактично його аналог для смартфонів. Дуже своєчасне оновлення, яке вже запроваджують в Україні. Особливо враховуючи те, що більше ніж половина користувачів YouTube дивиться відео з телефону.

Окремий плюс електронної демократії — пришвидшення обміну документами. Раніше міністерства й ради кілька днів чекали, поки їм просто доставлять стоси паперу на підпис. Сьогодні ж державні портали кожного дня активно користуються інтернетом та ЕЦП. Це економить десятки годин робочого часу щотижня й полегшує саму роботу. Більше не треба надсилати документи факсом чи витрачати папір і фарбу.

Доступні громадськості сервіси обміну документами теж існують. Якщо тобі треба написати разом із кимось книгу, тобі більше не треба перебувати з цією людиною в одній кімнаті. Пишеш собі в GoogleDocs і все. А для більш захищеного обміну є, наприклад, сервіс Paperless. Там можна зберігати важливі документи, накладати на них електронний підпис і ділитися ними з іншими. Те, що треба для ОСББ чи ОСНУ.

— Окей, це все добре, але до чого тут електронна демократія?

— Це ж вона і є. Доступ до публічної інформації — одна з найважливіших складових. Інша складова — безпосередня участь. Це, звичайно, ще не зовсім пряма демократія, але рівень залученості громадян до ухвалення рішень зростає з кожним роком. Завдяки сучасним технологіям ти можеш звертатися до влади із важливими питаннями, можеш лишати скарги,

брати участь в обговоренні законопроектів і керувати бюджетами міст.

У Києва є власний сайт для звернень громадян. Там можна стежити за роботою комунальних служб і залишати їм пропозиції чи скарги. Потрібно нанести розмітку пішохідного переходу, установити кришку люка чи обрізати дерева? Звертайся до влади. Точно так, як до сервісних центрів метро чи «Київпастрансу». Якщо звернення через сайт не спрацює — пиши листи відповідальним особам. Та іноді просте публічне звернення до представника влади може мати кращий ефект просто завдяки публічності. Пишеш на Facebook чиновнику чи депутату, і він уже не може сказати, що не бачив твого звернення. Публічність — велика сила суспільства, і люди при владі це розуміють. Вона допомагає громадянам захищатися та створювати тиск на владу.

Коли хочеш, можеш ініціювати громадські обговорення разом із владою. Або можна створити онлайн-петицію, коли треба порушити питання, яке досі не обговорювали. Звертатися можна до Київської міської ради, до Верховної Ради, Президента або до інших установ держав, наприклад, Білого дому США. Петиції — потужний спосіб привернути увагу до проблеми. Коли під твоїм запитом до влади підписуються тисячі людей, його просто неможливо ігнорувати. У відповідь треба задекларувати хоч якусь позицію або відразу почати працювати над розв'язанням питання.

— Ти багато говорила про управління місцевими бюджетами. Ти ж не збрехала?

— Звичайно ні! В Україні вже три роки запроваджують механізм «Громадського бюджету». Київ хоч і не був першим, зараз подає приклад усім іншим містам. Цього року Київська міська рада виділила 150 мільйонів гривень із бюджету міста на проекти, які хочуть реалізувати кияни. Велику частину повноважень делегували не чиновникам, а містянам.

Громадська бюджетна комісія контролює виконання проектів і роботу комунальних підприємств. Звичайно, дуже багато проектів у перші три роки були спрямовані на те, щоб залатати бюджетні дірки: ремонти в школах, установлення освітлення. Але є і креативні ініціативи: онлайн-курси, соціальні заходи, розвиток інфраструктури. Та й сам механізм помітно об'єднав районні громади й продемонстрував суспільству, що насправді це влада його обслуговує. Власне, як і задумувалося.

— А можна трохи детальніше, як це працює?

— Кожен житель Києва може подати власний проект. Усе, що тобі потрібно, — ідея та бюджет. Реєструєш свою ідею на сайті, проходиш оцінку, чи можна твій проект реалізувати, і відразу отримуєш допуск до голосування. А потім упродовж тижня агітуєш людей, щоб вони підтримали твій проект. Якщо виграєш — наступного року комунальні служби Києва реалізують твій проект. Усі етапи реалізації затверджують із тобою разом, необхідні для реалізації проекту речі закуповують через Prozorro. Думаю, потім зайдеш на сайт «Громадського бюджету» і почитаєш, там є положення.

— Обов'язково. До речі, бачив рекламу ГБ у метро, але не повірив, що це реальний місцевий проект, а не якась фінансова піраміда.

— Хех, це поширена недовіра. Але з часом дедалі більше людей долучається до ГБ, а потім і до контролю влади.

Як бачиш, Україна теж потроху переходить в онлайн-мережу. Скоро і ID-картку можна буде використовувати як у Європі. Тому в цілому я сподіваюся, що в найближчі десять років Україна також запровадить онлайн-вибори. Тим паче, що багато країн уже пройшли цей шлях, а Рада Європи постійно надає нам рекомендації.

Креативна економіка

— Увесь світ змінюється, і економічні моделі теж. Застарілу традиційну економіку замінює креативна, що базується на інтелектуальній діяльності.

Міста стикаються з багатьма проблемами, які може розв'язати тільки людська думка. Індивідуальний талант і креативність, які створюють матеріальні блага, уже зараз є невід'ємними рисами економіки. Концепцію «креативного міста» у 1980-х роках розробив урбаніст Чарлз Лендрі. Він мав на меті розроблення нових підходів до управління й розподілу ресурсів. Стрит-арт¹⁴, різноманітні фестивалі, театри й концертні майданчики, промзони, що перетворилися на культурні центри, рекламні агенції, продукція яких стає частиною суспільного простору, — усе це та багато іншого є проявами креативної економіки.

Ігнорувати креативні індустрії сьогодні просто не можна. Будь-які інновації базуються на творчому підході до їх створення. Такий підхід генерує нематеріальну цінність, а це забезпечує всеосяжний і стійкий розвиток суспільства. З іншого боку, культурні цінності й інтелектуальні можливості людей — драйвери економічного, соціального й екологічного розвитку. Ось таке замкнене коло.

— Так, тільки позитивне.

— Креативна економіка перетворює парадигму «виробництво заради споживання» на «виробництво для користі людства». Вона ставить добробут на перше місце під час розроблення місцевих програм розвитку. Водночас підвищену увагу приділяють навчанню й обміну досвідом на всіх рівнях, від вулиці і школи до міжнародного обміну.

Звичайно, перехід до креативної економіки починається не з наказу місцевої адміністрації.

Держава занадто неповоротка для таких кардинальних змін, тому креативна економіка росте знизу. Із соціального нетворкінгу¹⁵, заходів розвитку суспільства. Але з часом вона змушує місцеву владу планувати подальший розвиток разом. Креативна економіка генерує гроші, яких раніше просто не існувало. Але потім люди витрачають їх у місті. Тому влада зацікавлена розбудовувати інфраструктуру, створювати нові можливості для бізнесу, захищати інтелектуальну власність і стежити за тим, щоб всі однаково дотримувалися закону.

Прикладів у Києві багато. Центр сучасного мистецтва «Дах» працює в Києві двадцять чотири роки. За цей час постала сцена експериментального театру режисера Влада Троїцького. Він одним із перших у незалежній Україні спробував синтезувати мистецтво з бізнесом. Результатом цього став Міжнародний мультидисциплінарний фестиваль ГОГОЛЬFEST, який має вже кілька поколінь прихильників. Звідти вийшли фольклорні гурти «ДахаБраха» і фрік-кабаре Dakh Daughters.

Арт-ринок в Україні теж активно розвивається. Мистецькі центри й галереї є містками між художниками та колекціонерами. «Щербенко Арт Центр» не лише проводить виставки, демонструючи людям роботи молодих митців, а й видає книжки, організовує майстер-класи й освітні проекти. Щороку тут вручають премії «МУХі», яка відкриває нові імена української арт-сцени.

Та набагато відоміший виставковий центр «Мистецький Арсенал». Національний культурно-мистецький комплекс успішно взаємодіє з органами влади, киянами й митцями. Тут реалізують важливі художні, соціальні проекти. «Мистецький Арсенал» гуртує навколо своїх подій широку аудиторію. Досвід «Мистецького Арсеналу» варто переймати й державним музеям та галереям.

Цього року в Національному художньому музеї Києва голосами зірок заговорили картини. Це був перший аудіогід для українських музеїв, який озвучували українські теле- й радіозірки, спортсмени й дизайнери. Відвідуваність музею відразу зросла в кілька разів.

У 2014 році до Києва з Донецька переїхала культурна платформа «Ізоляція». На території колишнього судноремонтного заводу сьогодні розташувався музей, коворкінг, лекторій і багато іншого. Усе це спрямовано на розвиток креативної спільноти й залучення людей до дискусії.

Другий старожил креативної економіки — Ukrainian Fashion Week. Заснований 1997 року, Український тиждень моди формує індустрію, представляє нові імена українського дизайну, виводить вітчизняних творців на світові подіуми. Ця подія посіла особливе місце в культурному житті столиці.

Але мода триває цілий рік. «Всі. Свої» об'єднали вітчизняних виробників і розповіли про них українцям. Проект існує як онлайн-магазин, низка сезонних ярмарків і крамниця просто на Хрещатику. Завдяки «Всі. Свої» кияни й гості міста регулярно дізнаються про нові імена вітчизняних кравців і кравчинь, шевців і швачок, ювелірів...

— Та ювеліриць.

— До речі, популярний стереотип, що жінки або сидять удома з дітьми, або ходять по магазинах. Насправді, це не так і цього стереотипу давно пора позбутися. Creative Woman Space об'єднує жінок Києва, які діляться своїм досвідом зі всією Україною. Вони проводять лекції та майстер-класи, виставки, музичні та літературні вечори, групи психологічної підтримки й арт-терапію. Залучають бізнес і жінок із різних сфер, просто щоб інші здобували нові знання й поліпшували свій добробут.

Ревіталізація промислових об'єктів, перетворення їх на сучасніші форми взаємодії з жителями — необхідна умова розвитку мегаполіса. Амбітний інноваційний парк UNIT.City дає вільний доступ до робочих місць і тимчасових лабораторій і дає можливість людям і компаніям працювати над інноваційними проектами. Усі разом вони утворюють унікальну бізнес-спільноту, що визначатиме майбутнє не лише Києва, а й усієї країни.

Звісно, тут ще багато роботи. Просто проводити семінари й тренінги недостатньо. Треба перетворювати інтелектуальні можливості на комфорт людей. Але і дати поштовх унікальним креативним бізнес-ідеям у Києві теж потрібно. Тому що вони здатні розв'язати соціальні проблеми, підвищити рівень життя людей, покращити адаптацію до мінливого світу.

Фактично кожен може створювати власні проекти креативної економіки. Завдяки «Бюджету участі» будь-який містянин може подати проект, пов'язаний із покращенням життя в місті. А якщо ти не шукаєш простих шляхів, можеш сам шукати спонсорів і донорів, пропонувати їм свою ідею і зрештою відкрити власний соціальний бізнес.

Із назви очевидно, що соціальний бізнес розв'язує якісь проблеми суспільства. Дає можливості працевлаштування, навчання, заробітку. Соціально-відповідальне підприємництво враховує інтереси суспільства й навколишнього середовища. Його діяльність збалансована між прибутком і користю для суспільства. Некомерційні, благодійні, громадські й інші організації та приватні особи, які надають послуги безкоштовно або за символічну плату. Вони можуть компенсувати функції держави, які та виконує неефективно.

Владі залишиться лише підтримувати й сприяти розвитку галузі. Розробляти законодавство для надання пільг і полегшення умов роботи малого й середнього бізнесу. Соціальне підприємство тимчасово буде підтримувати державу, доки вона не перейме назад свої зобов'язання.

А ми тим часом побудуємо своє місто.

Київ став першим містом в Україні, яке впровадило систему електронних державних закупівель і досі є лідером серед усіх міст, що використовують систему.

Міркування. Час змін

Технології та інновації — невід’ємна частина розумного міста. Саме їх використання в місті дає змогу підвищувати якість послуг, налагоджувати міські процеси, зменшувати вартість та обсяги споживання ресурсів, поліпшувати комунікацію з містянами. Смарт-технології можна застосовувати у всіх секторах управління містом: транспорт, енергетика, охорона здоров’я, будівництво, електронний уряд, суспільне життя та інших.

Розумне місто — це сучасні технології, урбаністичні рішення, культура міста, соціальні сервіси та швидкий доступ до адміністративних послуг. Це все, що дає можливість усім містянам контролювати інфраструктурні та соціальні процеси, щоб місто ставало комфортнішим.

Єдиний веб-портал

В умовах глобалізації традиційні засоби взаємодії органів державної влади й місцевого самоврядування з громадянами стають недостатньо ефективними й потребують реформування. Для створення нових, більш зручних методів доступу до інформації та надання адміністративних послуг дедалі частіше застосовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Саме тому для киян запрацює модернізована система — «Єдиний веб-портал територіальної громади міста Києва». Це новий сервіс для жителів столиці, де вони зможуть стежити за діяльністю міської влади.

Новий портал Київської міської державної адміністрації має на меті зібрати всю інформацію про міське життя й ті сервіси, якими можуть користуватися кияни. Саме єдиний веб-портал стане точкою доступу до всіх цифрових сервісів столиці й міститиме актуальну інформацію про все, що відбувається в Києві.

Контактний центр міста Києва

«Контактний центр міста Києва» приймає скарги та пропозиції від жителів міста з метою покращення якості життя у столиці. Звернутись до центру можна як телефоном, так і онлайн, зареєструвавшись на сайті й залишивши відповідне звернення.

1 047 827 звернень киян зареєстровано 2017 року. 179 161 з них надійшло через сайт. Уже зараз працює інтеграція контактного центру з ІАС «Майно», а також запущено застосунок для всіх найпопулярніших мобільних платформ.

Відкритий бюджет

Київ — перше місто в країні, яке повноцінно запровадило систему «Відкритий бюджет». Цей smart-city інструмент дає можливість відкрити для містян усі фінансові операції, які здійснює місто, забезпечуючи повну їхню прозорість. Усі дані в системі актуальні, максимально захищені, а їхній обмін автоматизовано. Також діє можливість переходу до системи електронних закупівель і перегляду того, як проходив аукціон. Доступний сканований договір. А в розрізі районів можна переглянути 100 найбільших платників податків.

Електронні державні закупівлі

Якщо говорити про систему електронних державних закупівель, то і тут Київ попереду всієї країни. Адже саме столиця стала плацдармом для розгортання Prozorro, першим містом, яке повністю перейшло на цю систему й досі утримує лідерство за обсягами використання.

Нині 1800 структурних підрозділів здійснюють закупівлі через систему Prozorro. За період її роботи в столиці вже зекономлено понад 2,5 мільярди бюджетних коштів.

ІАС «Майно»

Інформаційно-аналітична система «Майно» — система, яка дає можливість швидко отримувати інформацію про майнові та інші об'єкти міської території. Її активно використовують як представники влади, так і кияни. Система може виконувати величезну кількість завдань: від обліку комунального майна й незаконної забудови до моніторингу екології та росту агломерації.

Вже тепер до зображення на карті у системі під'єднано 43 офіційні шари, і їхня кількість постійно збільшується. Кожен киянин може працювати з тими шарами, які він хоче дослідити.

Е-петиції

Електронні петиції до Київської міської ради дають киянам можливість брати участь у розвитку міста й безпосередньо впливати на владу, співпрацювати з нею у важливих питаннях, будувати публічний діалог.

У разі збору під петицією 10 000 підписів впродовж 90 днів на кожну з них Київрада в особі міського голови в 10-ти денний термін оприлюднює офіційну позицію щодо підтримки чи не підтримки петиції. У разі підтримки починає працювати процес публічного діалогу і співпраці, до спільної робочої групи з автором петиції залучають відповідні комісії Київради й підрозділи КМДА.

До речі, саме завдяки одній з таких петицій у Києві з'явилися нічні маршрути громадського транспорту.

Громадський бюджет

Завдяки «Бюджету участі» будь-який житель міста може подати проект, пов'язаний із покращенням життя у ньому, взяти участь у конкурсі, перемогти в голосуванні та спостерігати за тим, як його проект реалізують у межах міського бюджету.

Деякі з реалізованих проектів 2017 року: реконструкція басейну гімназії «Діалог», інноваційні комп'ютерні класи для шкіл міста, заміна старого ліфта в поліклініці на вул. Ентузіастів, 49, скелелазний комплекс у КПІ, розумний простір неформальної освіти Clever Space.

62 проекти перемогли в межах «Бюджету участі 2017» на загальну суму приблизно 50 мільйонів гривень. Понад 30 проектів уже реалізовано.

141 проект переміг у межах «Бюджету участі 2018». Бюджетний фонд було збільшено до 100 мільйонів гривень.

Картка киянина

«Картка киянина» — єдина картка доступу до міських цифрових сервісів. За її допомогою можна ідентифікувати жителя міста, вести його персональну історію і надавати йому доступ до міської інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Головні модулі: медицина, комунальні послуги, транспорт, торгівля, освіта, адмінпослуги, культура, страхування. Нині функціональні картки оновлюють. Формують нові модулі, які охоплюватимуть більшу кількість киян.

Кабінет мешканця

Кабінет мешканця — ресурс, на якому завдяки ідентифікації через «Картку киянина», електронну пошту, електронний цифровий підпис чи Bank ID кияни зможуть користуватися онлайн-сервісами, які пропонує місто.

Громадські обговорення

Публічні громадські обговорення на офіційному інтернет-порталі КМДА — це можливість громадян долучитися до політики, вплинути на покращення рідного міста. Так КМДА налагоджує ефективну взаємодію з громадськістю, враховує її думку під час формування та реалізації державної політики в Києві. Вже залучено понад 39 тис. користувачів, які беруть участь в обговоренні важливих питань і проблем столиці.

Звітність для органів влади, громадян і бізнесу

Інформаційно-телекомунікаційна система під назвою «Інформаційно-аналітична звітність для органів влади, громадян і бізнесу» також працює на благо міста. Мета — забезпечити прозору та ефективну діяльність муніципалітету, збираючи фінансові дані в єдину інформаційну систему. Це механізм інтеграції інформаційного ресурсу з усіма міськими інформаційними системами, які надають статистичну звітність.

Е-послуги

Е-послуги — здійснення органами виконавчої влади інформаційної діяльності у визначеній законом формі та доведення інформаційної продукції в електронному вигляді до відома споживачів. Мета — задоволення інформаційних потреб громадян у державних (адміністративних) послугах.

Послуги поділено за категоріями для громадян і для бізнесу. Тут ви знайдете відповіді на багато запитань суспільного життя, починаючи від вибору імені та прізвища для вашої дитини, закінчуючи реєстрацією права власності на нерухоме майно. Послуги бізнесу складаються з понад десяти розділів. Це, зокрема, освіта, медицина, культура, транспорт, довкілля тощо.

Система інформування киян

Сервіс оперативно інформує про події в Києві — зміни руху транспорту, перекриття доріг, відключення комунальних послуг, надзвичайні події, пошук донорів крові тощо. Надсилання електронних і смс-повідомлень є безкоштовним. Зараз Департамент інформаційно-комунікаційних технологій працює над створенням і впровадженням нового функціоналу

сповіщень, які можна буде отримувати, зокрема, через усі основні мобільні месенджери. 60 000 киян вже підписані на сервіс інформування. 20 000 із них регулярно отримують смс-повідомлення.

GPS-трекери

GPS-трекер — це приймально-передавальний пристрій, призначений для дистанційного стеження за положенням мобільного об'єкта.

За посиланням можна відстежити 478 GPS-трекерів, які встановлено на комунальну техніку, що використовують у Києві. Тобто здійснити моніторинг місця розташування та режиму роботи, зокрема, снігозбиральної техніки. Так, наприклад, під час негоди є можливість контролювати розчищення міста від снігу.

Портал відкритих даних

«Портал відкритих даних» розроблено для покращення якості послуг, що надають громадянам. А саме — для забезпечення відкритого доступу до даних, опублікованих уповноваженими розпорядниками виконавчого органу КМР (КМДА), районними державними адміністраціями та підприємствами, установами й організаціями, що належать до комунальної власності територіальної громади міста Києва.

Портал призначений для забезпечення доступу до публічної інформації, а отже — для відкритої та прозорої діяльності влади. Будь-яка особа може вільно копіювати її, публікувати, поширювати, використовувати, зокрема в комерційних цілях, разом з іншою інформацією. Також є можливість додавати публічну інформацію до власного продукту у формі відкритих даних, з обов'язковим посиланням на джерело отримання такої інформації.

Електронний запис до дитячого садочка

Розпорядження КМДА запровадило електронний запис дітей до дошкільних навчальних закладів комунальної власності територіальної громади Києва. Його мета — створення однакових умов для забезпечення реалізації права дитини на здобуття дошкільної освіти. Це рішення забезпечує єдиний підхід до запису дітей у дошкільні навчальні заклади Києва. Систему розроблено так, щоб уникнути будь-яких втручань з боку третіх осіб.

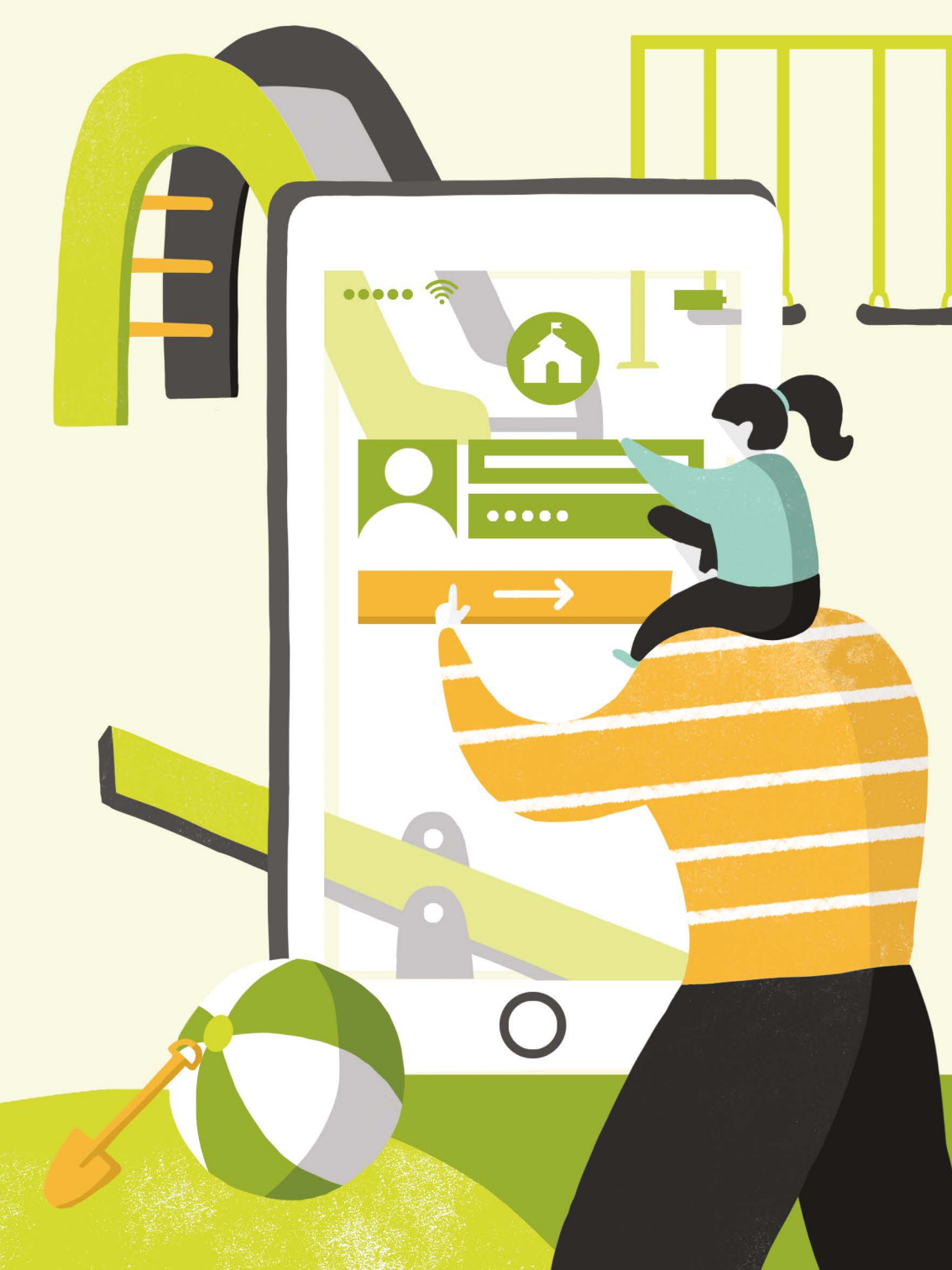
101 083 записи у дитячий садок було створено в системі за період її роботи з березня 2017 року. 31 393 дитини було оформлено в дитячі садки міста станом на лютий 2018-го.

Видатні кияни

Портал «Видатні кияни» — це інтерактивний сервіс про жителів Києва, чиєю культурною, науковою, освітньою, професійною діяльністю пишається столиця. Серед мільйонів жителів Києва були й є нині видатні особистості, чиї імена варто знати й шанувати. База знань, функціональна й доступна у використанні, дасть можливість кожному містянину доповнити її, згідно з правилами portalу. Разом ми зробимо відомими тих, хто змінив Київ на краще.

Реєстр домашніх тварин

Інформаційна система «Реєстр домашніх тварин» — це платформа, яка допоможе власникам тварин централізовано їх зареєструвати, а відповідним органам контролю мати необхідну інформацію для, наприклад, дотримання графіку щеплень, умов громадського порядку та чистоти в місцях загального користування. Також у реєстр можна вносити бездомних тварин, що допоможе з їхньою стерилізацією, лікуванням та влаштуванням до притулків чи нових родин. Вхід у систему здійснюватиметься через «Особистий кабінет киянина». За допомогою реєстру відповідні органи зможуть стягувати штрафи за порушення санітарних норм чи несплату податку на домашню тварину. Це додаткове джерело надходжень до міського бюджету дасть можливість скерувати кошти на облаштування майданчиків для тварин тощо.

Управління реєстром буде максимально простим і зрозумілим для користувачів.

Opendatabot

Платформа для роботи з державними відкритими даними. Компанія збирає, об'єднує та аналізує дані основних реєстрів країни, в тому числі ЄДР та судового реєстру.

Одна людина не може стежити за цілим містом.
Щоб воно розвивалося, жителям треба надати
інструменти для покращення міста. У Києві такі є.

Бачите проблему? Ніхто її не розв'яже, доки
не дізнається про її існування. Розкажіть про неї
профільним службам, які за це відповідають.

Не будьте байдужими, піклуйтеся про своє місто.

Незаконно встановлений ТС¹⁶

Надіслати лист-звернення на адресу Головного управління контролю за благоустроєм до КП «Київблагоустрій» (вул. Дегтярівська, 31).

КП «Київблагоустрій»

Останні декілька років, із моменту оголошення Віталієм Кличком рішення про демонтаж малих архітектурних форм біля метро, столиця потерпає від гострої проблеми з ТСами. Для того щоб переконатися, що ТС встановлено законно, потрібно поцікавитися, чи є на нього документи у співробітників КП «Київблагоустрій». Окрім цього, кожен законний ТС має паспорт, знайти який можна на сайті кадастру. Якщо таких документів немає, надішліть лист-звернення до КП «Київблагоустрій».

Сортування й перероблення сміття

Установити спеціальні сміттєві бокси у квартирі чи в офісі й сортувати відходи надалі в окремі контейнери. Потім замовити послугу вивезення сортованих відходів або самостійно їх відвезти до станції перероблення сміття.

Громадський проект «Україна без сміття»

Громадський проект «Україна без сміття» має на меті покращити стан навколишнього середовища, залучаючи громади до сортування сміття. За задумом організаторів проекту, це має зменшити навантаження на сміттєві полігони й сприятиме розвитку ринку перероблення вторинної сировини в Україні. Усі контейнери на станції мають розподіл за кольорами й матеріалами. У 20 контейнерів працівники No Waste Recycling Station розподіляють папір, скло, метал, полімери, небезпечні відходи, одяг й упаковки типу Tetra Pak.

Ями на дорогах

Сфотографувати вибоїну на дорозі й оформити онлайн-заяву на сайті «УкрЯма».

КП «Київавтодор»

Згідно з чинним Державним стандартом України 3587–97, розміри ям не мають бути більшими ніж 0,5 м² або 6 см у глибину. Якщо хоча б за одним параметром яма більша, її треба усунути протягом 10 днів (максимум). На сайті «УкрЯма» є покрокова інструкція створення онлайн-заявки із подальшими діями. Також ви можете самостійно роздрукувати лист і надіслати його звичайною поштою з повідомленням про вручення. Звертаємо вашу увагу, що краще надіслати листа звичайною поштою, тому що такий лист із повідомленням про вручення гарантовано підтвердить факт вашого звернення в разі можливих оскаржень дій чи бездіяльності.

Світлофор, що не працює

Зателефонувати до КП «Київдорсервіс» (тел.: (044) 400–85–58), до місцевої дорожньої інспекції або до контактного центру Києва (15–51).

КП «Центр організації дорожнього руху»

Часто внаслідок сильних морозів і вітрів світлофор припиняє працювати: через перепади напруги замерзає його механізм. На жаль, дорожні служби не можуть відстежити роботу кожного світлофора на кожному перехресті у всіх районах міста. Тому, якщо ви побачили несправний світлофор, повідомте про це відповідні служби.

Установлення ліхтаря в Києві

Потрібно залишити офіційне звернення на веб-сайті профільного комунального підприємства.

КП «Київміськсвітло»

КП «Київміськсвітло» — єдине комунальне підприємство в Києві, яке уповноважене розв'язувати питання, що стосуються освітлення магістралей, вулиць, прибудинкових територій, парків і скверів. Також варто знати, що встановлення ліхтарів мають проводити на безоплатній основі, оскільки такі витрати входять у місцевий бюджет Києва.

15–51 — прямий зв'язок між киянами та владою міста, який допоможе розв'язати проблему в разі неналежного виконання або бездіяльності підприємства, на яке покладено певні зобов'язання.

Якщо меценат має бажання за власний кошт облаштувати окрему територію міста ліхтарями, які суттєво відрізняються від тих, що встановлює КП «Київміськсвітло», наприклад, нові енергоефективні ліхтарі, то такі дії треба погодити з КМДА, а також із відповідною райдержадміністрацією.

Установлення лавки на прибудинковій території багатоквартирного будинку

Звернутися із письмовою заявою до організації, що обслуговує будинок.

Управління контролю за благоустроєм у Києві

Юридично будь-яка лавка — це мала архітектурна форма, тому її встановлення потребує наявності дозволу. Його видає Управління контролю за благоустроєм, що належить до департаменту міського благоустрою та збереження природного середовища КМДА.

Установлення лавки в парку

Вибрати один із проектів-ініціатив, який займається встановленням лавок у громадських місцях Києва. Це, наприклад, City Art, Tuyno, «Київські парки». Після цього залишити заявку і на платній або безоплатній основі встановити вибраний тип лавки у вибраному місці.

Департамент міського благоустрою

Установлення навіть однієї лавки потребує відповідного дозволу від органів місцевого самоврядування. Найбільш раціональний варіант — взаємодія з одним із проектів-ініціатив або безпосередньо з комунальним підприємством, яке обслуговує певну територію.

Садіння дерева

Звернутися з електронною заявою до одного з профільних комунальних підприємств: «Київський центр розвитку міського середовища» (вул. Хрещатик, 32) або «Київзеленбуд» (вул. Кудрявська, 23). Вибрати одне із запропонованих місць, доступних для розсади, а також тип саджанця. Заповнити анкету й чекати на відповідь.

Департамент міського благоустрою

Садіння дерев обов'язково треба погодити з одним із комунальних підприємств, яке буде піклуватися про зелені насадження, а також контролювати, чи безпечними вони є для містян. Сьогодні існує багато проектів, які взаємодіють із Департаментом міського благоустрою та збереження природного середовища КМДА. Вони дають можливість полегшити процедуру висадження дерев для всіх охочих зробити Київ зеленішим.

Порушення прав споживачів

6 f 7

6 5 6

12/2 9 6

Надіслати лист-скаргу до Державної інспекції України з питань прав споживачів.

Державна інспекція України з питань прав споживачів

У споживача є право на належну якість товарів (робіт, послуг) за Законом України «Про захист прав споживачів». Споживач має право вимагати від продавця (виробника, виконавця), щоб якість придбаного ним товару (виконаної роботи, наданої послуги) відповідала вимогам нормативних документів, умовам договорів, а також інформації про товар (роботі, послугі), що надає продавець (виробник, виконавець). Виробники (продавці, виконавці) беруть на себе визначені гарантійні зобов'язання для забезпечення нормальної роботи (застосування, використання) товару (роботи, послуги), зокрема комплектувальних виробів протягом гарантійного терміну, встановленого законодавством, а у випадку його відсутності — договором.

Увесь світ змінюється, і економічні моделі також.
Застарілу традиційну економіку замінює креативна,
що базується на інтелектуальній діяльності.

Ukrainian Fashion Week

Заснований 1997 року, Український тиждень моди формує індустрію, представляє нові імена української моди, вводить вітчизняних дизайнерів у контекст світового креативного процесу. UFW є подією, яка посіла особливе місце в культурному житті столиці. Поєднуючи творчість із бізнесом, залучаючи комерційних партнерів і баєрів, Український тиждень моди створює необхідні умови для плідної взаємодії різних учасників ринку.

«Мистецький Арсенал»

Національний культурно-мистецький комплекс є прикладом взаємодії органів влади, киян і митців. Реалізуючи важливі художні, соціальні проекти, «Мистецький Арсенал» гуртує навколо своїх подій широку аудиторію, створює власну внутрішню інфраструктуру. Водночас він залишається підприємством, що зобов'язує комплекс самостійно забезпечувати власне фінансування. Орієнтованість на глядача, проведення атрактивних проектів, інформування про них — досвід «Мистецького Арсеналу» є вдалим прикладом застосування принципів креативної економіки, якими можуть скористатися, наприклад, державні музеї чи муніципальні галереї.

«Ізоляція»

«Ізоляція» — платформа культурних ініціатив. Це мультидисциплінарний культурний проект, відкритий для всіх видів творчого вираження, місце зустрічі тих, хто прагне культурних і соціальних змін.

«Ізоляція» здійснює свою діяльність у трьох взаємопов'язаних напрямках: у сфері мистецтва, освіти й проектів, пов'язаних з активізацією української креативної спільноти.

ЦСМ «Дах»

Центр сучасного мистецтва, що діє в Києві з 1994 року. Відома сцена експериментального театру режисера Влада Троїцького, звідки вийшли популярні нині фольклорний гурт «ДахаБраха», фрік-кабаре Dakh Daughters. Одним із перших у незалежній Україні Троїцький спробував синтезувати мистецтво з бізнесом. Результатом цього став Міжнародний мультидисциплінарний фестиваль ГОГОЛЬFEST, який має вже кілька поколінь прихильників.

«Всі. Свої»

Мода — індустрія, яка поєднує творчість і бізнес уже багато десятиліть. Сучасна Україна перебуває на етапі становлення власної легкої промисловості, яка б могла приносити глобальні прибутки. Проект існує як онлайн-магазин, низка сезонних ярмарків та офлайн-крамниця. Завдяки «Всі. Свої» кияни та гості міста регулярно дізнаються про нові імена вітчизняних кравців, шевців чи ювелірів.

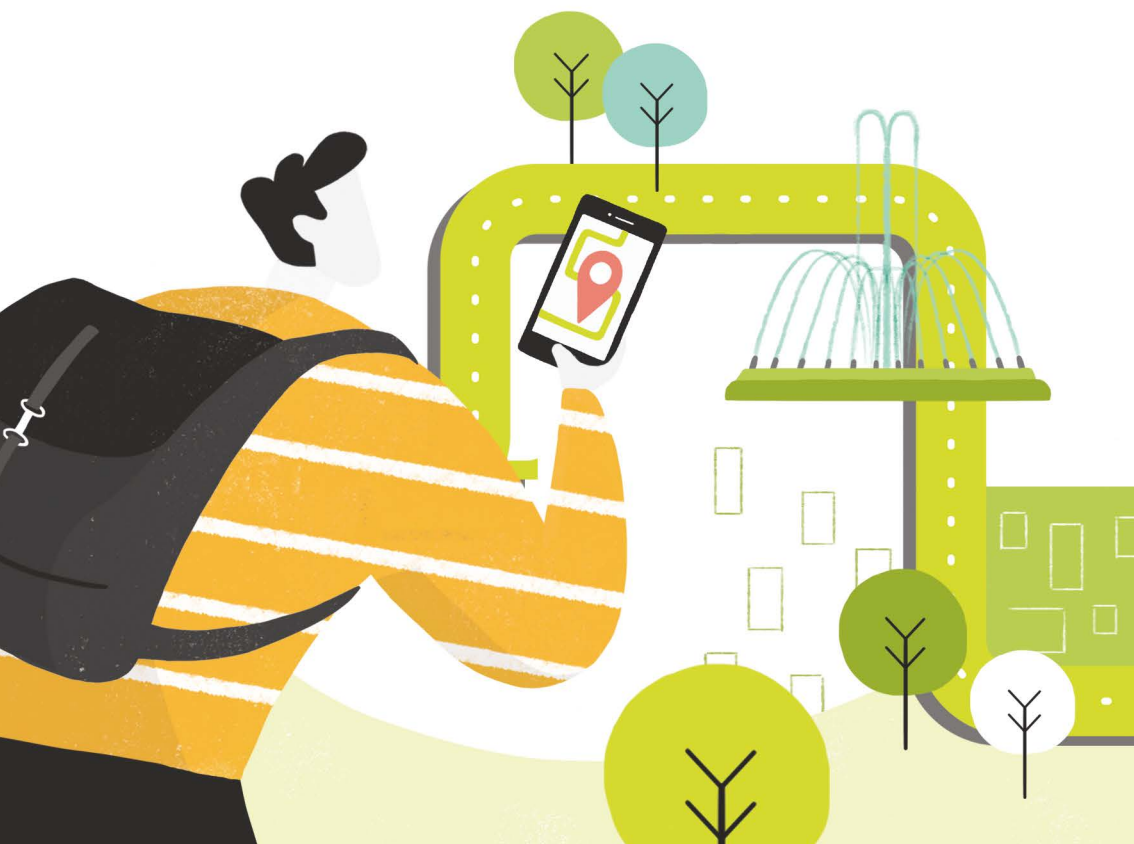
Інноваційний парк UNIT.City

Амбітний проект, покликаний довести, що ревіталізація промислових об'єктів, їхнє перетворення на більш сучасні форми взаємодії з жителями міста, як-от коворкінги, бізнес-кампуси, є необхідною умовою розвитку мегаполіса. Концепція вільного доступу до робочих місць, тимчасових лабораторій дає можливість креативним колективам чи окремим особам працювати над інноваційними проектами. Усі разом вони утворюють унікальну бізнес-спільноту, що визначатиме майбутнє не лише Києва, а й усієї країни.

МІРКУВАННЯ. ЧАС ЗМІН

Департамент інформаційно-комунікаційних технологій активно працює над розгортанням муніципальної Wi-Fi-зони в туристичній частині міста, а також розширює мережу Wi-Fi у київському метро. У процесі — низка нових сервісів і технологічних рішень, які, відповідно до стратегії Kyiv Smart City 2020, робитимуть життя в місті й короткотермінове перебування в ньому безпечним і комфортним для всього населення.

У межах інформаційно-комунікаційної складової туристичної інфраструктури міста реалізовано туристичний портал Києва, відповідний мобільний застосунок із максимумом інформації для гостей міста, а також мережу інформаційних терміналів.

Kyiv City Guide — офіційний застосунок від Києва для туристів і мандрівників. Він охоплює ексклюзивні маршрути столицею, у яких ви зможете знайти багато до цього невідомих, але дуже цікавих місць.

Застосунок подає інформацію про маршрути й фотографії місць, дає можливість проходити маршрути за точками, завантажувати їх, щоб потім долати їх без доступу до інтернету, прослуховувати аудіоекскурсії, залишати відгуки тощо.

Відкривайте для себе рідне місто!

«Головною метою освіти є створення людини, здатної робити нове, а не повторювати те, що вже зроблено прийдешніми поколіннями», — казав швейцарський психолог Жан Піаже. З його часів освіта кардинально змінилася.

Сьогодні освіта доступна майже кожному. І всі розуміють її важливість. Самоосвіта та саморозвиток дають можливість не тільки створити себе кращого чи кращу, а й допомогти іншим людям, своєму місту і країні. Навчатися ніколи не пізно. А з онлайн-сервісами це ще й зручно.

MIT OpenCourseWare, Massachusetts Institute of Technology

Відкрита база онлайн-курсів Массачусетського технологічного інституту. Тут опубліковано матеріали 2400 курсів, 85 % аудиторії становлять студенти й люди, які займаються самоосвітою. Ви можете примножити свої знання в таких сферах: бізнес, інженерія, здоров'я і медицина, гуманітарні науки, математика, суспільство, викладання та освіта тощо.

Planetizen Courses

Ресурс корисний представникам містобудівництва, дизайну та розвитку суспільного простору. Тут ви можете знайти актуальні новини зі сфери міського планування, коментарі, інтерв'ю, події, огляди книг, оголошення, роботу, навчання та багато іншого. Planetizen охоплює широке коло питань проектування, розвитку інфраструктури, глобального потепління, архітектури, житлового будівництва, діяльності громад та збереження історичних пам'яток.

edX

Освітню платформу заснував Гарвардський університет 2012 року. edX пропонує високоякісні курси від найкращих університетів та навчальних закладів світу. Члени університету edX очолюють Світовий університетський рейтинг QS й отримують найвищі відзнаки. Якщо ви цікавитесь інформатикою, мовами, технікою, психологією, літературною творчістю, електронікою, біологією або маркетингом, вони мають спеціальний курс для вас! Реєструйтеся та дізнавайтеся щось нове.

«Відкритий Університет Майдану»

«Відкритий Університет Майдану» (ВУМ) — це всеукраїнський рух громадянської освіти, який виник під час Революції гідності на Майдані 2013–2014 років.

Сьогодні — це громадська організація з центром у Києві, яка нараховує 24 регіональні осередки та своєю діяльністю створює й розвиває напрями неформальної освіти й самоосвіти, доступної кожному громадянину України. ВУМ є майданчиком для висловлення думок про майбутнє України, формування проактивного громадянського суспільства та розвитку громадянських компетенцій.

Prometheus

Prometheus — громадський проект масових відкритих онлайн-курсів. У співпраці з викладачами кращих ВНЗ України він створює та розміщує відкриті онлайн-курси на власній онлайн-платформі та надає безкоштовну можливість університетам, організаціям і компаніям публікувати та поширювати курси на цій платформі. Prometheus відкриває безкоштовний онлайн-доступ до найкращих навчальних курсів університетського рівня всім охочим в Україні.

Coursera

Кожен курс на Coursera викладає провідний лектор із найкращих світових навчальних закладів. Курси охоплюють записані відеолекції, автоматичні та рецензовані завдання й обговорення. Після завершення курсу ви отримаєте електронний сертифікат про його проходження.

Academic Earth

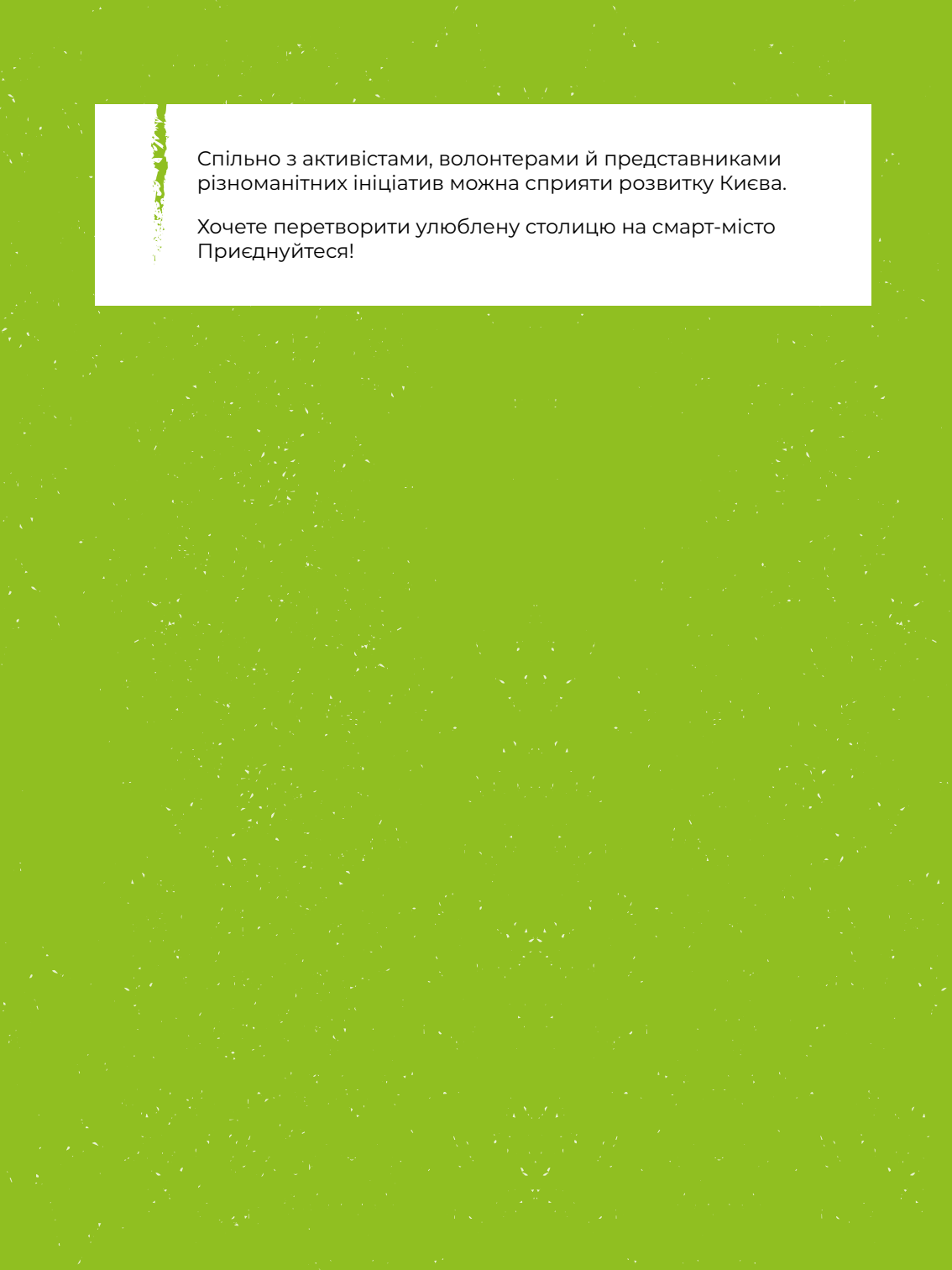

Academic Earth було започатковано тому, що всі заслуговують на доступ до освіти світового рівня. У 2009 році автори платформи створили першу колекцію безкоштовних онлайн-курсів від найкращих університетів США та Європи. Світ відкритої освіти з того часу вибухнув, тому сьогодні списки онлайн-курсів спеціально відбирають професійні співробітники, щоб показати найкращі пропозиції за вибраною тематикою. Ви також переконаєтеся, що для кожного знайдеться щось цікаве, незалежно від того, чи хочете ви вивчити нову тему, чи просунутися у своїй нинішній галузі. Academic Earth відкриває дивовижний світ академічних наук безкоштовно.

Vector

Vector — це онлайн-школа для тих, хто хоче змінювати навколишнє середовище. Тут створили доступні курси про міське підприємництво російською мовою, зібравши теоретичні знання й практичні інструменти не лише від експертів із Росії, а й з усього світу. Vector допоможе пройти шлях від пошуку ідеї до створення власної справи. На курсах ви навчитеся підприємницького способу мислення й навичок створення та розвитку власної справи. Окремі курси присвячені різним сферам, що дають можливість зануритися у цікаву для вас тематику.

Спільно з активістами, волонтерами й представниками
різноманітних ініціатив можна сприяти розвитку Києва.

Хочете перетворити улюблену столицю на смарт-місто
Приєднуйтеся!

Kyiv Smart City

Kyiv Smart City об'єднує киян, бізнес, активістів та владу міста задля розвитку розумної міської інфраструктури, основаної на принципах відкритих даних, розумного і прозорого управління та перетворення Києва на інноваційне, цифрове та прогресивне місто.

«Агенти змін»

«Агенти змін» — спільнота людей, які вже 10 років створюють дизайн свого міста. Це нова схема ліній у вагонах метро; нові зрозумілі плакати-оголошення та проїзні квитки для метро; вказівники для велосипедистів; редизайн фунікулера та міської електрички; відеоінфографіка у вагонах Інтерсіті+.

На все це — один рік, нуль гривень, жодного протекторату від влади, кілька навіжених дизайнерів-добровольців і небайдужі кияни.

Вони стерли кордон між дизайнером і користувачем: побудували десятитисячну спільноту киян, які творять дизайн свого міста разом.

«Місто-сад»

«Місто-сад» — проект, який розвиває культуру й публічні простори, аби сформувати в Україні громадянське суспільство.

Організація надихає й підтримує співпрацю місцевих громад, професійних спільнот, представників органів державної та місцевої влади для переосмислення культурної спадщини й публічних просторів.

Асоціація велосипедистів Києва

Асоціація велосипедистів Києва — це експертний центр і громадське об'єднання активістів, які працюють над перетворенням Києва на зручне й безпечне місто для пересування велосипедом.

«Екодія»

Центр екологічних ініціатив «Екодія» — членська громадська організація, яка об'єднує зусилля активних і небайдужих людей у спільній боротьбі за збереження довкілля та досягнення бажаних соціальних трансформацій.

«Гараж Генг»

«Гараж Генг» — громадська організація, яка пройшла шлях від квартирних виставок до реалізації новаторських моделей фінансування соціальних ініціатив. Це організація, чутлива до трансформаційних змін в Україні. Місія — креативні міста, життєрадісні спільноти, соціальна й економічна реалізація талантів.

Urban-куратори

Urban-куратори — незалежна агенція, що поєднала однодумців у галузях урбаністики, архітектури й культурного менеджменту.

Місія полягає у створенні й оновленні міського простору задля добробуту суспільства. Для цього агенція залучає всі зацікавлені сторони (громаду, владу, бізнес), збалансовує їхні інтереси і створює спільне бачення проекту.

ГО «Дивовижні»

«Дивовижні» — громадська організація, яка має на меті об'єднувати й посилювати активних громадян усієї країни, щоб зміцнювати позитивні зміни в суспільстві.

Тут діляться досвідом із громадськими організаціями й ініціативами, щоб допомогти їм ефективніше планувати свою роботу. Формують комунікації, щоб якомога більше містян дізнавалися про важливі для суспільства справи й долучалися до свідомих дій. Створюють майданчик для взаємодії громадських організацій, проектів та окремих активних людей.

«Україна без сміття»

Мета організації — поліпшення навколишнього середовища. Тут залучають громадянське суспільство до сортування побутових відходів. Завдяки цьому планують зменшити навантаження на звалища і сприяти розвитку сектора перероблення вторинної сировини в Україні.

«Код Міста»

«Код Міста» — довгострокова програма, що відбувається на перетині інтересів людей культури, аналітиків, бізнесу, а також державних діячів, які займаються розвитком міст.

Тут не мають сумнівів, що українські міста можуть розвиватися за сталими законами. Такий процес будує спільноту, підвищує якість життя, гарантує безпеку й добросусідство, стимулює креативний розвиток. Учасники проекту роблять акцент на низових ініціативах, підприємництві й міському самоврядуванні.

5 7 2

5 6 e

3 7 5

Будь-якій країні є кого підтримувати. Вразливі соціальні групи потребують підвищеної уваги з боку суспільства та держави. Держава має забезпечувати гідне життя дітей, людей похилого віку й людей із інвалідністю, переселенців з окупованих територій та учасників бойових дій, шахтарів і ліквідаторів. До того ж, державі допомагає соціальний бізнес, українські та міжнародні фонди. Треба лише знати, куди звертатися.

До соціально вразливих категорій населення належать:

- люди похилого віку;
- діти;
- люди з інвалідністю;
- переселенці з окупованих територій;
- учасники АТО;
- інші групи, які потребують захисту міської влади.

У місті проводять міську цільову програму «Турбота. На зустріч киянам» для всіх соціально незахищених верств населення. Над її реалізацією працює Департамент соціальної політики КМДА. Програму впроваджують на рівні районних відділень. Муніципалітет Києва надає всі необхідні можливості, щоб у разі несприятливих обставин кожен киянин, його рідні й близькі відчували себе в безпеці за будь-яких обставин. Із цією метою працює мережа органів соціального захисту, до яких можуть звернутися кияни за консультацією і подальшою допомогою. Життя в мегаполісі потребує не лише великих фінансових можливостей, але й обширної соціальної підтримки.

Фонд «Життєлюб»

Фонд популяризує важливий меседж про те, що з настанням пенсії життя лише починається. Організація втілює освітні та розважальні проекти для літніх людей, здійснює адресну допомогу. Заснований у 2013 році, фонд відкрив кілька точок роздачі безкоштовного харчування для малозабезпечених людей. Також співпрацює з будинками престарілих.

Благодійна організація «Маленьке серце з мистецтвом»

Опікується дітьми, що перебувають на лікуванні у відділенні ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД дітей НДСЛ «Охматдит». Її волонтери заснували школу, розробили освітню програму, відкрили бібліотеку для малюків, які більшість свого життя не виходять за межі лікарняних палат. Організація забезпечує пацієнтів, які часто є дітьми з неблагополучних родин, одягом, ліками, засобами гігієни. А головне — допомагає їхній соціалізації.

Міжнародний благодійний фонд Let's help

Місія цього фонду — допомогти дітям-сиротам, самотнім пенсіонерам і хворим людям. У 2017 році фонд ініціював програму «Гідна старість» із метою покращити життя літніх людей у будинках престарілих Київської, Черкаської та Львівської областей. Команда фонду поставила перед собою завдання: установити кожному підопічному кнопку виклику персоналу, оновити ліжка, закупити сучасні санітарні засоби, зробити косметичний ремонт, оновити комунікації за потребою, створити атмосферу домашнього затишку. Зараз завдяки проекту допомогу дістали понад 2000 самотніх людей похилого віку.

Міжнародний благодійний фонд «Кожен може»

Фонд допомагає дітям, пенсіонерам, людям з інвалідністю й людям, які втратили дім унаслідок воєнних дій. Також проводить проекти підтримки родин загиблих військових і важкохворих дітей, які проживають на окупованих територіях. Місія фонду — становлення відповідального й толерантного суспільства в Україні.

Благодійний фонд Tabletochki

Фонд захищає інтереси дітей з онкологічними захворюваннями в Україні, надає адресну, психологічну, паліативну допомогу й системно забезпечує 16 онковідділень у всій Україні необхідними медикаментами. Фонд допоміг 2000 дітям сумою понад 118 млн гривень. Робоча програма фонду також охоплює ремонт відділень і розвиток безоплатного донорства.

Фонд «Мир і Ко»

Волонтерська некомерційна організація допомагає в медичній і психологічній реабілітації постраждалим у зоні АТО. Фонд забезпечує медикаментами поранених військових у шпиталях, допомагає вихованцям дитячих будинків-інтернатів і вимушеним переселенцям. Із 2015 року співпрацює з компанією «Нова Пошта», яка започаткувала соціальний проект «Гуманітарна пошта України». Це надало можливість волонтерським організаціям й ініціативним групам надсилати й отримувати гуманітарні вантажі безкоштовно в будь-якому відділенні компанії у всій Україні.

Зміни починаються з мене!

Я відповідальний за своє життя, життя близьких, сусідів й усіх містян.

Мій дім — приклад для інших, це точка відліку майбутніх змін, маленька революція, що трансформується в масштабі.

Активна участь у змінах міста безпосередньо впливає на моє життя й життя людей навколо.

Я розумію, що цифрові інструменти змін, які працюють уже сьогодні — не просто гарні слова. Вони — важіль у величезній системі управління містом.

Відповідальність на дорозі, відповідальність на роботі, відповідальність у повсякденному житті — три принципи свідомого містянина. Це частини світогляду людини, яка дбає про себе та своє оточення.

Маленькі зміни, непомітні на перший погляд, перетворюють звичне нам місто на комфортне та особливе.

Мій приклад впливає на людей навколо, і я з великою відповідальністю ставлюся до кожного свого рішення. Кожен мій крок віддзеркалює наше спільне майбутнє.

Майбутнє, яке ми творимо разом, буде щасливим. Мої діти зростатимуть в унікальному інноваційному місті. Київ — мій дім. Я піклуюся про нього, а він, як найкращий друг, піклується про мене.

Покращувати, ініціювати, впроваджувати, заощаджувати, сортувати — тепер це не просто дієслова, це стиль мого життя, це новий Я!

Словник

¹ **Байкшеринг** — це міський прокат велосипедів, який є альтернативою міського громадського транспорту.

² **«Матриця»** — американсько-австралійський науково-фантастичний фільм, який зняли 1999 року брати Вачовські. Фільм зображує майбутнє, у якому повсталі машини насильно під'єднали людей до «Матриці» — інтерактивної комп'ютерної програми, що симулює дійсність.

³ **Друга світова війна** — наймасштабніший в історії людства глобальний збройний конфлікт, що тривав з 1 вересня 1939 до 2 вересня 1945 року, хоча пов'язані конфлікти почалися дещо раніше.

⁴ **Субурбія** — передмістя.

⁵ **Ізенґард** — у легендаріумі Дж. Р. Р. Толкіна (Володар перснів) фортеця в долині Нан-Курунір на південному краю Імлистих гір, одна з головних у Середзем'ї.

⁶ **КП «ГІОЦ»** — головний інформаційно-обчислювальний центр м. Києва

⁷ **Каршеринг** — у класичному варіанті це володіння автомобілем разом з іншою людиною або людьми, тобто володіння часткою авто з правом користуватися. Модель каршерингу покликана швидко та зручно задовольнити традиційну потребу людини пересуватися з одного місця в інше, а також дає можливість економити власні кошти через зменшення витратків на одноосібне володіння авто.

⁸ **Світовий банк** — заснований 1944 року, є однією з найбільших у світі організацій, що надають фінансову допомогу країнам, що розвиваються.

⁹ **GPS** — система глобального позиціонування (англ. Global Positioning System) — сукупність радіоелектронних засобів, що дає можливість визначати положення та швидкість руху об'єкта на поверхні Землі або в атмосфері.

¹⁰ **Енергоаудит** — це перевірка, дослідження й аналіз потоків енергії задля збереження її в будівлі, процесі або системі та зменшення кількості енергії, що надходить до системи, без негативного впливу на її витік.

¹¹ **«Сталінка»** — загальна розмовна назва багатоквартирних будинків, які споруджували в СРСР з кінця 1930-х років до середини 1950-х років переважно в стилі неокласицизм, головню під час правління І. В. Сталіна.

¹² **Поліс** — особлива форма соціально-економічної та політичної організації суспільства, типова для Стародавньої Греції та Риму.

¹³ **Амфітеатр** — антична споруда для різних масових видовищ; овальна арена, навколо якої уступами розташовувалися місця для глядачів.

¹⁴ **Стрит-арт** — образотворче мистецтво, характерною особливістю якого є яскраво виражений урбаністичний стиль.

¹⁵ **Нетворкінг** — соціальна і професійна діяльність, спрямована на те, щоб за допомогою кола друзів і знайомих максимально швидко й ефективно вионко складні життєві завдання і бізнес-питання.

¹⁶ **ТС** (тимчасова споруда) — об'єкти обладнання та благоустрою території, які задовільняють утилітарні й естетичні потреби людини.

Kyiv Smart City

Путівник розумного киянина

*Команда ініціативи Kyiv Smart City хоче подякувати
Уляні Бойко за допомогу в роботі над цим проектом.
Без неї ця книга була б зовсім іншою!*

Ідея та створення **Ярослава Бойко**

Мирослава Громова
Дмитро Чешківський
Данило Гайденко

Особлива подяка:

Текст **Іван Ніколенко**
Редакторка **Настя Ушинська**
Ілюстрації **Анастасія Євтушенко**
Верстка та оформлення **Дар'я Коваль**

Надруковано «Видавничий будинок Аванпост-прим»
м. Київ, вул. Сурикова, 3/3
Свідоцтво ДК № 5152 от 19.07.2016 р.

Нині вимоги жителів Києва зростають із кожним днем. Сучасний світ змінюється щохвилини разом із нашими вподобаннями, потребами й побажаннями. Темп, у якому рухається Київ, повністю залежить від нас, його містян. У ваших руках — книга, що стала квінтесенцією цього руху, його подихом, його пульсом.

Ми невтомно працювали над тим, щоб кожен небайдужий житель Києва, який прочитає цю книгу, став ще одним невід'ємним і відповідальним елементом цього дивовижного механізму. Тут ви знайдете інформацію щодо smart-рішень, що працюють уже зараз; дізнаєтесь, як разом розбудувати місто, у якому буде приємно зростати вашим дітям, покращувати своє життя й життя близьких вам людей уже сьогодні. Ми вклали всю душу, ідеї та досвід у створення цієї книги для того, щоб ви надихнулися й запалали ідеєю розумного міста. Нашого розумного міста!

